

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1881

ΑΡΙΘ. 44

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. — Νέαι ἐκλογαί, νέαι ἐλπίδες. — Αἱ κατακόμβαι τῆς Ῥώμης. — Ch. Chabeaud-Arnault: Τὸ ναυτικὸν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων. — Οἱ σύζυγοι — Ἰουλίου Σίμωνος: Ὁ μικρὸς πολίτης. — Ὁ ἔρωσ. — Νοημοσύνη ζῶων. — Ὁ μυθολογούμενος συνεταιρισμὸς τῶν τριῶν τετραπόδων ζῶων· ἀλληγορικὸν διήγημα ἐν εἴδει μύθου. — Βιβλιογραφικὸν δελτίον.

ΝΕΑΙ ΕΚΛΟΓΑΙ, ΝΕΑΙ ΕΛΠΙΔΕΣ

Τόσῳ γλυκεῖα ἢ λέξις ἐλπίς, τόσῳ παρήγορον τὸ λόγιον αὐτό, ὥστε, μὰ τοὺς Θεοὺς τῆς πολιτικῆς μας, διασκεδάζει σχεδὸν ἐκ τῆς ὕβρεως πρὸς τὰ δικαιώματα τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ λαοῦ ἀγανάκτησιν τῶν μήπω ἀσπασμένων τὴν ἀπαισιοδοξίαν τοῦ Shopenhauer ἢ τοῦ Léopardi.

Δὲν λέγομεν βέβαια ὅτι τὰ πάντα τείνουσι πρὸς κτῆσιν τοῦ βελτίονος, οὔτε πιστεύομεν, ὅτι αἱ νέαι ἐκλογαί ἀνοίγουσιν ἡμῖν πύλας παραδείσου, ἐν ᾧ ἀντὶ οὐρὶ θὰ χορηγηθῶσι τοῖς ταπεινοῖς ἐκλογεῦσιν ἡμῖν πλείονα δικαιώματα ἐλέγχου, πλείονες μεταρρυθμίσεις ἀντὶ ὕδατος λήθης, ἢ θὰ ἀνωρθωθῇ πῶς τὸ μοιραίως πρὸς τὴν καταστροφὴν τοῦ ἔθνους ὠθοῦν τὴν πολιτείαν σύστημα τῶν συστηματικῶν καταχρήσεων.

Αἱ ἐλπίδες ἔχουσιν ἀνάγκην στερεωτέρων δεσμῶν· εἶνε τόσῳ ἄστατοι, τόσῳ κοῦφαι, ὥστε τὰ δεσμά των πρέπει νὰ εἶνε ἀσφαλέστατα, ἄλλως μᾶς ἀφίνουσι χαινοντας πρὸ ἀπείρων ὄνειρων καὶ σχεδίων.

Νέαι ἐκλογαί πραγματικώτερον σημαίνουσι, νέαν ἐξάσκησιν δικαιώματος ὑπὲρ πᾶν δικαίωμα ἐξοχωτέρου· σημαίνουσι νέαν ὠθησιν διδομένην παρὰ τοῦ λαοῦ εἰς τὸν κυβερνητικὸν

τροχόν. Νέα δὲ ὠθησις περιλαμβάνει νέαν ἐξάντλησιν δυνάμεων.

Ὅπως ὠθήσης, λαέ, οὔτω θὰ ἐνεργήσῃ ὁ κυβερνητικὸς οὗτος τροχός. Ὁμολόγησον δὲ ὅτι μέχρι σήμερον ὄθεις τόσῳ ἀσκόπως, ὥστε παρὰ μικρὸν σὲ συνέτριβε τὸ βάρος του. Φόροι, καταχρήσεις, ἀκηδεῖα, ἄσχοποι σπατάλαι, στρατολογία ἀξία κράτους βεδουίνων, ἐν ἧ τὰ τέκνα σου ἐλογίζοντο ἀτιμώτερα τῶν κτηνῶν τοῦ στρατοῦ, παντελῆς ἔλλειψις συκοινωσίας, πρακτικῆς παιδείας οὐδ' ἔγνος, εἶνε τόσαι ἀκτῖνες τοῦ τροχοῦ τοῦ Ἰξίονος, ὃν ὀκτάκις ὠθησας μέχρι σήμερον, μεταβάλλων τὰ κέντρα, ἐναλλάσσων, κατασυντρίβων, ἀποβάλλων αὐτὰ καὶ ἐν τούτοις ὁ τροχός πάντοτε τὴν μοιραίαν ὁδὸν τῆς καταστροφῆς σου ἤγε.

Νέαι ἐκλογαί μετ' οὐ πολὺ. Καὶ νέα διὰ Σὲ εὐκαιρία σκέψεως. Τὰ μολύβδινα ἐκεῖνα σφαιρίδια, ἅτινα καλεῖς ψήφους, εἶνε τόσα σφαιρίδια αἵματος, ἅτινα διὰ καταλλήλου χρήσεως θὰ δυνηθῶσι νὰ δώσωσι νέαν ζωὴν εἰς τὸ σῶμά σου.

Ἀποφάσισον δὲν ὑπάρχει ἢ μία θεραπεία τοῦ κακοῦ. Σύντριψον τὸν τροχόν. Μόνον ἐκεῖθεν ὀφείλεις νὰ ἀναμείνης τὴν σωτηρίαν σου. Ἐτρίβη τόσῳ ὁ τροχός ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν καταχρήσεων ὥστε μάτην ἐπιχειρεῖς ἐπιδιορθώσεις, τῶν ἐμβαλωμάτων ὁ καιρὸς παρήλθεν· εἶνε ἀνάγκη θάρρους πρὸς ἀνανέωσιν αὐτοῦ.

Καὶ ἔπειτα ἐπεκάθησαν αὐτοῦ τόσοι σκώληκες, τόσοι, ὥστε αἱ δυνάμεις σου δὲν ἀρκοῦσι, κἂν πρὸς ἐξόντωσιν τῶν παρασίτων.

Νεαὶ ἐκλογαί, καὶ νέας ἐλπίδας, λαέ, δίδεις ὠριμωτέρας σκέψεως περὶ τὴν χρῆσιν τῆς δυνάμεως, ἣν κρατεῖς. Δὲν εἶσαι βασιλεὺς συνταγματικὸς δὲν εἶσαι κἂν αὐτοκράτωρ. Εἶσαι Θεὸς τῆς τύχης σου. Ἄν μείνης Θεὸς ἄλογος τόσῳ τὸ χειρότερον διὰ σέ. Ἄν σωφρονισθῆς, ἐδοξάσθης. Δὲν σοὶ λείπει ἡ ἐκλογή τῶν προσώπων. Ἐκλεξοῦ ὅμως, ἀπαιτῶν ἐγγυήσεις, πρόγραμμα, εὐθύνας, παρὰ τῶν αἰταύντων τὴν ψῆφόν σου.

Προκειμένου νὰ δώσης πληρεξουσιότητα πρὸς διάθεσιν κακομοίρου περιουσίας ἐφημέρου, ἀνακτωμένης καὶ αὔριον, ἂν ὁ πληρεξούσιός σου σέ καταχρασθῆ, σκέπτεσαι καὶ σκέπτεσαι καὶ συμβουλεύεσαι τοὺς μᾶλλον πεπειραμένους σου καὶ πάλιν ἔχεις ἐνστάσεις καὶ πάλιν ἔχεις ἀντιρρήσεις κατὰ τοῦ πρακτικοῦ τῆς πληρεξουσιότητος.

Καὶ νῦν, ὅτε καλεῖσαι νὰ διορίσης πληρεξουσίου πρὸς διάθεσιν οὐ μόνον τῆς ἀτομικῆς σου καὶ τῆς τῶν τέκνων σου περιουσίας, ἀλλὰ πληρεξουσίου τῆς βουλευσέως σου ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἐπαρχίας σου, τῆς τιμῆς σου, τῆς εὐδαιμονίας σου, δὲν θὰ σκεφθῆς ὠριμώτερον. Σκέφθητι, κατὰ στρεψὸν ἀνανέωσον.

Νεαὶ ἐκλογαί, εἶνε καταστροφὴ, ἀναγέννησις.

Σ.

ΑΙ ΚΑΤΑΚΟΜΒΑΙ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤ. ΝΕΣΤΟΡΙΔΟΥ

(Συνέχεια· ἴδε ἀριθ. 42.)

Ὁ μὲν σαρκοφάγος τοῦ δούλου ἀντέστη εἰς τοὺς αἰῶνας, δὲν ἀπέμεινε δὲ οὐδὲ λίθος τῶν πολυτελῶν τάφων τῶν ἡρώων, οἵτινες διηγωνίσθησαν περὶ τοῦ κόσμου. Οὕτως, ὁ χρόνος ἐν τῇ ἰδιοτρόπῳ αὐτοῦ πορεία, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν ἐν τῇ ὑπὸ τῆς θείας προνοίας χαραχθεῖσα,

ἐμπαίζει τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων σχέδια, ἀνατρέπει τοὺς ἰσχυροὺς, ὑψοῖ τοὺς ταπεινοὺς, εὐλαβεῖται τὸ εὐθραυστον καὶ θραύει ὅ,τι ἐφαίνετο θέλον νὰ περιφρονήσῃ αὐτὸν ἕνεκα τοῦ ἀγερώχου ὄγκου του.

Ἐκ τῶν μεγαλειτέρων θελγῆτρων τῆς νέας Ῥώμης τῶν ἀπομεινάντων ἐκ τῆς ἀρχαίας εἶνε τὰ θαυμαστά ἐρείπια αὐτῆς, τὰ θριαμβικὰ τόξα, οἱ ναοί, οἱ κολοσσιαῖοι κίονες τοῦ Τραϊανοῦ καὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου, τὰ Ἑλληνικὰ ἀγάλματα, οἱ αἰγυπτιακοὶ ὀβελίσκοι καὶ οἱ τεχνικοὶ θησαυροὶ πάντων τῶν ἀρχαίων λαῶν, θησαυροὶ ἀπρκειμένοι ἐν ἀναρίθμοις μουσείοις

Παρέρχομαι τὴν περιγραφὴν τῶν 148 πλατειῶν, τῶν λαμπρῶν πηγῶν, τῶν 22 ἡγεμονικῶν ἐπαύλεων, τῶν 84 μεγαλοπρεπῶν ἀνακτόρων· ἀλλὰ δύναμαι νὰ μὴ εἶπω μηδὲν περὶ τῶν 398 ἐκκλησιῶν αὐτῆς;

Ἐν αὐταῖς κυρίως δύναται τις νὰ θαυμάσῃ τὰ ἀριστουργήματα τῆς χριστιανικῆς τέχνης, ἅτινα δὲν φοβοῦνται τὴν γειννίασιν τῆς τέχνης τῶν ἐθνικῶν, πολλάκις προσληφθείσης συνεταιρίου πρὸς κόσμησιν χριστιανικοῦ οἰκοδομήματος. Ἡ βασιλικὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λατράνου εἶνε διάσημος ὡς ἡ πρώτη ἕδρα τοῦ Ῥωμαίου ἐπισκόπου. Μετὰ θαυμασμοῦ βλέπει τις ἐν αὐτῇ τὸ κολοσσιαῖον ἄγαλμα τοῦ Κωνσταντίνου, τάφους ἐνδόξων ἀνδρῶν, κίονας ἐξ ὀρειχάλκου ἐπιχρῦσους τοῦ ναοῦ τοῦ Καπιτωλίνου Διός, μωσαϊκὰ καὶ εἰκόνας τῶν μεγίστων διδασκάλων τῶν νεωτέρων χρόνων.

Τὸ ὠραῖον αὐτῆς μοναστήριον τοῦ ΙΒ' αἰῶνος γέμει μνημείων εὐσεβῶν μετακομισθέντων ἐξ Ἱερουσαλήμ· παρατηρεῖ τις μάλιστα κίονας τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος.

Ὡς ἐν Φλωρεντία καὶ Πίσση, τὸ βαπτιστήριον εἶνε οἰκοδομὴ ἀνεξάρτητος καὶ κεχωρισμένη τῆς μητροπόλεως. Πόσαι ἀναμνήσεις! Ἐν τῷ εὐρεῖ λουτήρι ἐκ πορφυρίτου λίθου, ἔχοντι κύκλῳ 16 μεγαλοπρεπεῖς κίονας, ἐβασπίσθη ὁ πρῶτος χριστιανὸς αὐτοκράτωρ.

Ἐτερον παρεκκλήσιον ὑπάρχει οὐ μακρὰν τῆς βασιλικῆς, τὸ παρεκκλήσιον τῆς Scala Santa, ἣτις περιέχει τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας τοῦ Πιλάτου. Ἀναβαίνει τις μετὰ κατανύξεως

τὰς ἐκ λευκοῦ μαρμάρου 28 βαθμίδας, ποτισθείσας τῷ αἵματι τοῦ Σωτῆρος καὶ οὐσας τὸ ἀντικείμενον σεβασμοῦ.

Ἡ ἁγία Μαρία Maggiore ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ ὠραιοτάτη ἐκκλησία, ἀφιερωμένη εἰς τὴν μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἔχει ὡς λείψανον ἱερὸν τὴν φάτνην τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὡς κόσμον 44 κίονας Ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ τοῦ ναοῦ τῆς Ἡρας, μωσαϊκὰ τοῦ ΣΤ' αἰῶνος, ἀγάλματα τοῦ Λεονάρδου de Sarzane, ἀνάγλυφα τοῦ Bernin καὶ ζωγραφίας τοῦ Guide.

Ἡ Santa-Croce in Gerusalemme ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν κήπων τοῦ Ἡλιογαβάλου ὑπὸ τῆς ἁγίας Ἐλένης, ἣτις ἐπροίκισεν αὐτὴν μέρος τοῦ ἁγίου σταυροῦ, ὃν ἀνεῦρεν ἐν Ἱερουσαλήμ.

Ἡ Βασιλικὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ἡ ὠραιοτάτη πασῶν, ἐκάη τῷ 1824. Εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ πάπα ὁ καθολικὸς κόσμος ἐπεμψε δῶρα, ἀνωκοδομήθη ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ πολυτελεστέρα ἢ ἄλλοτε. Ἡ δόξα τῆς περατώσεως τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου ἔργου ἀνήκει εἰς τὸν Πίον τὸν Θ'. ὅς τις ἐν μέσῳ τῶν δεινοτέρων δοκιμασιῶν ἐδυνήθη νὰ ἐκτελέσῃ τόσον μέγα ἔργον διὰ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν τέχνην. Τὰ ἐργοστάσια τῶν παπῶν δὲν παύουσιν ἐργαζόμενα εἰς περάτωσιν τῶν εἰκόνων τῶν παπῶν διὰ μωσαϊκῶν. Ἡ σειρά αὕτη περιέχει ἤδη 258 εἰκόνας.

Ὁ ἅγιος Λουδοβίκος, ἐκκλησία γαλλικὴ, πλήρης ἀναμνήσεων προσφιλῶν εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν, εἶνε ἀξιοσημείωτος διὰ τὸν πλοῦτον τῆς διακοσμήσεως καὶ ἰδίᾳ διὰ τὰς τειχογραφίας τοῦ Dominiquin.

Ἡ ἐκκλησία τῶν Καπουκίνων δὲν ἔχει μὲν οὔτε μάρμαρον οὔτε κόσμον, διότι ἀνήκει εἰς τάγμα ἐπειτῶν, κέκτηται ὅμως ὑφάσματα θαυμαστά. Ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ συντρίβων τὸν ὄφιν εἶνε ἀριστούργημα τοῦ Guide. Ἡ καλλονὴ τοῦ ἀρχαγγέλου ὑπερβάλλει τὴν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Belvédère.

Πόσον μικρὰ ἁγιαστήρια ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην μεγάλα συμβάντα!

Ἴδου τὸ παρεκκλήσιον τοῦ quo vadis (ποῦ ὑπάγεις). Ἡμέραν τινα ὁ Πέτρος ἔντρομος ἐκ τῶν ἐμποδίων, ἅτινα ἀπῆντα ἐν Ῥώμῃ, ἐπέ-

στρεφεν ἀπενθαρρυνθεῖς. Ἦτο ἤδη ἐκτὸς τῶν τειχῶν, ὅτε παρουσιάσθη αὐτῷ ὁ Χριστός. «Κύριε, λέγει ὁ Πέτρος, ποῦ ὑπάγεις;» Domine, quo vadis; «Ἐρχομαι εἰς Ῥώμην, ἵνα πάλιν σταυρωθῶ»· ἐκ τῶν λόγων τούτων ὁ Πέτρος συνελθὼν εἰς τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος ἐπιστρέφει εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ἀνέμενε αὐτὸν τὸ μαρτύριον.

Ἴδου τὸ παρεκκλήσιον τοῦ San - Paolo alle tre - fontane. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν ἐπὶ μέρους μὴ μετατοπισθέντος. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ τρίς, ὡς λέγουσιν, ἀνεπήδησεν καὶ ἐν ἐκάστῳ μέρει, ὅπου ἐπιπτεν ἀνεπήδησεν ἀμέσως πηγὴ διαυγοῦς ὕδατος. Ἡ παράδοσις αὕτη καθιερώθη ὑπὸ τριῶν θυσιαστηρίων ἐγερθέντων ἐπὶ τριῶν πηγῶν. Θὰ ἐχρειάζοντο ὀλόκληρα βιβλία μόνον διὰ τὴν ἀρίθμησιν τῶν θαυμασιῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ῥώμης. Χαιρετίζομεν εὐλαβῶς καὶ μετὰ θαυμασμοῦ τὴν Βασιλικὴν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, τὸ ὠραιότατον τῶν εἰς τιμὴν τοῦ ὑψίστου ἐγερθὲν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου μνημεῖον.

Ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ, ὅπου ὁ πρῶτος τῶν Ἀποστόλων ὑπέστη τὸ μαρτύριον, ὁ διάδοχος αὐτοῦ, ὁ ἱερὸς Ἀνάκλητος, ἔστησεν προσευχητήριον. Βραδύτερον ὁ Κωνσταντῖνος μετεποίησε τὸ εὐτελὲς παρεκκλήσιον εἰς μεγαλοπρεπὴ βασιλικὴν. Τὰ λείψανα τῆς ἐκκλησίας ταύτης, ἀριθμούσης ἡλικίαν δέκα καὶ ὀκτῶ αἰῶνων διετηρήθησαν ἐπιμελέστατα, ὅτε ἄνωθεν τῆς περιεχούσης αὐτὰ κρύπτῃς ὁ Βραμάντης, ὁ Μιχαὴλ - Ἀγγελος καὶ ὁ Ῥαφαῆλος ἠγειραν τὴν νέαν βασιλικὴν, δι' ἣν ἐδαπανήθησαν πλέον τῶν 300,000,000.

Διέλθωμεν τὴν ἑλλειπτικὴν πλατεῖαν, ἀριστούργημα τοῦ Bernin. Ἡ στοὰ συνίσταται ἐκ τεσσάρων σειρῶν κίωνων ἀποτελούντων τρεῖς διαδρόμους, ἐν οἷς πολλαὶ τῶν ἀμαξῶν δύναται νὰ διέρχωνται κατὰ μέτωπον. 192 ἀγάλματα ἁγίων ἐπιστέφουσι τὸ ἐπιστήλιον ὀβελίσκος μεγαλοπρεπῆς διακοσμῆ τὸ μέσον τῆς πλατείας καὶ ἐν ἐκάστη πλευρᾷ πηγὴ ἀξία λόγου ρίπτει ἀπὸ ὕψους 20 ποδῶν κρουνοὺς ὕδατος ὁμοιάζοντος πρὸς χειμάρρους.

Οὐδὲν γνωστότερον ἐν τῷ κόσμῳ τῆς προ-

σώφειος τοῦ ἀποστόλου Πέτρου. Τὸν διάσημον θόλον προεκβάλλοντα εἰς τὰ ὕψη μετὰ τοσαύτης τόλμης ὑπερέχει κατὰ τὸ ὕψος μόνον τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Στραβούργου καὶ αἱ πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου.

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἡ ἀκριβῆς ἄρμονία τῶν λεπτομερειῶν ἀποκρύπτει τὸ ἀληθές μεγαλεῖον τοῦ ὄλου. Καθ' ὅσον τὸ βλέμμα διατρέχον τὸν ἱερὸν περίβολον ὑφοῦται ἐκ τῶν πολυτίμων μαρμάρων τοῦ ἐδάφους ἀντανακλῶντος τὰς ζωγραφίας τοῦ θόλου, καθ' ὅσον ἐξετάζει τὰ εὐρέα παρεκκλήσια, τοὺς τάφους, οἵτινες ἀνακαλοῦσιν ὀνόματα ἐνδοξα, τὰς εἰκόνας, αἰτινες εἶνε μωσαϊκά, τὰ ἀγάλματα, αἵτινες εἶνε ἀριστουργήματα, τοσοῦτον αὐξάνει ὁ θαυμασμὸς καὶ ἄν τις κατὰ πρῶτον ὀλίγον συγκινηθῆ, καταλαμβάνεται ὑπὸ ἐκπλήξεως μείζονος μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοσούτων θαυμασίων. 748 στῆλαι κοσμοῦσι τὸ οἰκοδόμημα καὶ ὑπάρχουσιν 389 ἀγάλματα, ὧν τὸ σεβαστότατον εἶνε ἀγαλμα ἐξ ὀρειχάλκου τοῦ Δ'. αἰῶνος παριστάν τὸν Πέτρον καθήμενον.

Ὁ βωμὸς τοῦ πάπα κεῖται ἀπέναντι τῆς θύρας, ὁ πάπας λειτουργῶν δὲν στρέφει οὐδέποτε καὶ εἶνε πάντοτε ἀπέναντι τοῦ πλήθους. Ἡ ἄνωθεν τοῦ βωμοῦ σχιάς κοσμεῖται ὑπὸ χρυσώσεως καὶ κατεσκευάσθη ἐκ στηλῶν ληφθεισῶν ἐκ τοῦ ἀρχαίου Πανθίου.

ὑπὸ τὸν αὐτὸν θρόνον ὑπάρχει ἡ ἐξομολόγησις (confession) τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, ἐν ᾗ ἐκπέμπουσι τὸ φῶς 142 λύχνοι ἄσβεστοι μένοντες πάντοτε· ὀνομάζουσι δὲ ἐξομολόγησιν τὴν κρύπτῃν, ἐν ᾗ κεῖνται οἱ ὁμολογηταὶ τῆς πίστεως. Ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ σεβασμιώτερον ἐκεῖνου, ἐνθα ἀναπαύονται ἐνδοξοὶ ἄρχοντες καὶ 24 πάπαι καταταχθέντες εἰς τὸν χορὸν τῶν ἁγίων, ὑπάρχει τι ὀμιλοῦν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ χριστιανοῦ μᾶλλον ἐκεῖνου, ἐνθα δύναται τις νὰ κλίνη τὸ γόνυ ἔμπροσθεν τῶν τάφων τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, ἐν τοῖς τόποις ἐκεῖνοις, ἐν οἷς ἔρρευσε τὸ αἷμα τοῦ πρώτου τῶν ἀποστόλων;

(Ἐπεταί συνέχεια*)

ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΥΠΕΡ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΑΓΩΝΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΚΩΝΣΤ. ΝΕΣΤΟΡΙΔΟΥ

(Συνέχεια* ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν.)

Ε'.

Οἱ ναύαρχοι Ἕλληνες εὕρισκον ἤδη τὴν περίστασιν ν' ἀναπτύξωσι πάλιν εἰς ἀληθεῖς ἐκ παρατάξεως μάχας τὰ ἀδιαφιλονίκητα προσόντα χειριστῶν καὶ τακτικῶν. Ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος διοικούμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀντιβασιλέως Ἰβραῆμ. πασσᾶ, ὅστις διὰ τὴν κατὰ θάλασσαν ἀπειρίαν του εἶχε παρ' ἐαυτῷ τὸν ναύαρχον Ἰσμαῆλ Γιβραλτάρην, ἐξέπλευσεν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας τῇ 7/19 Ἰουλίου 1824. Ἀναγκασόμενος νὰ διαδρομῆ (βαλτεζάρη) πρὸς τοὺς βορείους ἀνέμους μόλις ἠνώθη μετὰ τοῦ Χοσρέβ πασσᾶ πρὸ τοῦ Βουδρουῦ τῇ 20/1 Ἰουλίου. Ὁ ναυτικὸς στρατὸς τῶν Ὀσμανλίδων εἶχεν ἤδη πλεόν τῶν 130 πλοίων, ἐν πλοῖον τῆς γραμμῆς, 18 μονόκροτα (φρεγάτας), 14 δρόμονας (κορβέτας), 70 πάρωνας (βρίκια) ἢ ἡμιολίας καὶ 30 πλοῖα στολισκόν· εἶχεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του διπλάσιον ἀριθμὸν φορτηγίδων, ἐφ' ὧν εἶχον ἐπιβιβάσθῃ 8,000 στρατιῶται Αἰγύπτιοι καὶ τινα στίφη ἀσιανά. 40,000 ναῦται καὶ στρατιῶται, 2,500 τηλεβόλα ἦσαν αἱ δυνάμεις, ἃς οἱ Μουσουλμάνοι ἀντέτασσαν πρὸς 70 ἰστιοφόρα καὶ 800 κανόνια ἐν γένει ἀδύνατα, τὰ ὅποια διέθετον οἱ Ἕλληνες ναύαρχοι¹.

Ὁ Μιαούλης εἰς μάτην ἀναζητήσας τοῖς Αἰγυπτίοις κατώρθωσε νὰ ἐνωθῆ μετὰ τοῦ Σαχτούρη. Τῇ 24/5 Ἰουλίου ὠδήγει τὴν πρωτοπορείαν του συγκειμένην ἐκ 48 πλοίων καὶ 6 πυρπολικῶν, ἵνα προσβάλλῃ τὸν μέγαν ὀθωμανικὸν στόλον ὀρμούντα ἐτι

1) Σ. Μ. Ὁ κ. Ὁρλάνδος, τόμ. Β', σελ. 112, τὸν ἀριθμὸν τῶν μὲν πλοίων ὑποβιάζει εἰς 200, τοὺς δὲ στρατιώτας ἀναβιάζει εἰς 16,000 πεζοὺς καὶ 2,000 ἵππετας. Τὴν γνώμην δ' αὐτοῦ ἀποδέχεται καὶ ὁ Μένδελσον (τόμ. Α'. σελ. 484). Ἐν ᾗ δὲ κατὰ τὸν συγγραφέα τῆς παρούσης διατριβῆς ὁ στρατὸς καὶ οἱ ναῦται τῶν Τούρκων καὶ Αἰγυπτίων ἦσαν 40,000 καὶ κατὰ τὸν Γερβίνον ἀνέβαινον εἰς 50,000 (τόμ. 2, σ. 51), ὁ Τρικώπης (τόμ. Γ'. σελ. 15) ἀναβιάζει αὐτοὺς εἰς 80,000.

πρὸ τοῦ Βουδρουμίου. Ὁ στόλος ἀμέσως ἀνεπέτασε τὰ ἰστία. 4 ἐκ τῶν μονόκροτων (φρεγατῶν) προσηνέμωσαν πρὸς τὴν μοῖραν τοῦ Μιαούλη, ὅστις διωκόμενος ὑπ' ἐκεῖνων πρὸς τὰ τουρκικὰ φρούρια τῆς νήσου Κῶ εὐρέθη εἰς θέσιν ἐπισηφάλη. Ἐν ᾗ ὁ Χοσρέβ ἠτοιμάζετο νὰ εἰς προσβάλλῃ καθ' ὄλων τῶν δυνάμεων του, ὁ Ἰβραῆμ ἐμπόδιζε τὸ κυριώτερον σῶμα τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου. Ὁ ἄνεμος σφιδρότερον πνεύσας ἤλθε πρὸς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων, διότι ἔθραυε τὸν δόλωνα (le grand hunier¹ τοῦ πλοίου τοῦ Τούρκου ναύαρχου, ὅστις ἐπόδισε διὰ νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν βλάβην ταύτην. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἠκολούθησαν χωρὶς ἀποχρῶντος λόγου πολλοὶ τῶν πλοιαρχῶν του. Τὰ πυρπολικά συνεπλήρωσαν τὴν ἀταξίαν τῶν πλοίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὧν πολλὰ συγκρουσθέντα ὑπέστησαν τρομερὰς ζημίας. Μετὰ μεσημβρίαν ὁ Ἰβραῆμ καὶ ὁ Χοσρέβ ἀνεχώρησαν ζητοῦντες ὄρμον ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν τηλεβόλων τοῦ φρουρίου Stanco ἐν τῇ νήσῳ Κῶ². Ἴνα κρίνῃ τις περὶ τῆς ἀναπτύξεως ἰκανότητος τοῦ πυρπολικοῦ τῶν δύο στόλων, ἀρκετὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι μετὰ πολύωρον σφοδρὸν κανονοβολισμὸν ἕκαστος αὐτῶν μόλις ἠρίθμει 20 φονευθέντας³.

Τῇ 28/9 Ἰουλίου ὁ Μιαούλης προσήγγισε πρὸς τὸν ἐχθρὸν μετὰ 25 παρώνων (βρίκιων), ἀλλ' ἡ κίνησις αὕτη οὐδὲν ἄλλο ἔσχεν ἢ ἀνωφελῆ ἀνταλλαγὴν σφαιρῶν. Τῇ ἐπαύριον ὁ Χοσρέβ καὶ ὁ Ἰβραῆμ ἀπῆραν. Τὴν φορὰν ταύτην εἶχον ἀμετάθετον ἀπόφασιν νὰ ἐξαναγκάσωσι τὴν δίοδον καὶ νὰ πλεύσωσι πρὸς τὸν Μωρέαν, οὗ ἡ κατὰκτησις ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτῶν φοβεροῦ ἐξοπλισμοῦ. Ἡ πρωτοπορεία τῶν Ἑλλήνων συνισταμένη ἐκ δώδεκα παρώνων (βρίκιων) διοικουμένων ὑπὸ τοῦ Ἰδριζίου Ἀντωνίου Κριεζῆ ὑπέστη τὴν πρώτην τῶν ὀθωμανῶν προσβολὴν καταληφθεῖσα ὑπὸ νηνεμίας παρὰ τὸ νησίδιον Κυριακὴν (Kiriaki)⁴ εὐρίσκετο ἐν μεγίστῳ κιν

1) Σ. Μ. Οὕτως ἠρμηνεύσαμεν τὸ grand hunier συμφῶνως τῷ ναυτικῷ ὀνοματολογίῳ, ἀλλ' ὁ κ. Ὁρλάνδος (τόμ. Β', σελ. 116) λέγει ὅτι ἐθραύσθη ἡ κεραία τοῦ μεσίου κατορτίου.

2) Σ. Μ. Ἡ Κῶς καλεῖται Stanco καὶ Stankio, ἀν ὑπάρχει καὶ φρούριον Stanco, ἀγνοοῦμεν. Νομίζομεν ὅτι ὁ γάλλος συγγραφεὺς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἐξέλαθεν ἀντὶ δύο.

3) Σ. Μ. Ἡ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τῆς παρούσης πραγματείας ἐξιστόρησις τῆς ναυμαχίας ταύτης τοσοῦτον ἀφίσταται τῆς διηγήσεως τῶν ἡμετέρων καὶ ἄλλων ἱστορικῶν, ὥστε εἰς μάτην ἐπειράθημεν νὰ εὐρωμεν τὰ σημεῖα τῆς προσεγγίσεως.

4) Σ. Μ. Οὐδαμοῦ τῶν ἱστορικῶν ἡμετέρων καὶ ξένων

δύνω, ὅτε ἡ αὔρα ἐπέτρυσεν αὐτῇ ν' ἀπαλλαγῇ καὶ νὰ λάβῃ τὴν βοήθειαν τοῦ κυριωτέρου στόλου τῶν Ἑλλήνων. Διατάξαντος τοῦ Μιαούλη νὰ τεθῶσιν εἰς ἐνέργειαν τὰ πυρπολικά, τέσσαρα μὲν αὐτῶν ἐπυρπολήθησαν ἀνωφελῶς, ἀλλὰ τὰ δύο ἄλλα ἐκόλλησαν εἰς τὸ Τυνήσιον μονόκροτον (φρεγάταν) τὴν Ἀφρικὴν, ἥτις κατεβρόθη ὑπὸ τοῦ πυρὸς μετὰ τῶν 600 ἀνδρῶν τοῦ πληρώματός της¹. Τὴν αὐτὴν ὑπέστη τύχην καὶ εἰς πάρων (βρίκιον) Αἰγυπτιακός²· πολλὰ δὲ τῶν φορτηγίδων σονελήθησαν, ἐπνίγησαν ἢ ἐκάησαν.

Ὁ Ἰβραῆμ καὶ ὁ Χοσρέβ ἐπρεπε ν' ἀποστῶσι τῆς κοινῆς ἐπιχερήσεως των. Εἰσεχώρησε παρ' αὐτοῖς ἡ διχόνοια, ἡ δὲ δυσεντηρία τρομερὰν ἐποιεῖτο καταστροφὴν εἰς τὸν στρατὸν καὶ τὰ πληρώματα τῶν Αἰγυπτίων. Καὶ ὁ μὲν Ἰβραῆμ ἔμεινεν ἐν Βουδρουμὶ διὰ ν' ἀναπαύσῃ τὸν στρατὸν του, ὁ δὲ Χοσρέβ ἐπλευσε πρὸς τὴν Σάμον ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ πειραθῇ ἐκ δευτέρου ἀπόδασιν³. Ὁ ἑλληνικὸς ὄμως στόλος, ὅστις παρηκολούθει, προσέβαλεν αὐτὸν τῇ 15/27 Ἰουλίου καὶ κατέστρεψεν ἐν ἔτι πλοῖόν του. Ὁ Χοσρέβ ἐγκταλιπὼν τὸ σχέδιόν του ἐπλευσεν εἰς τὰ Δαρδανέλια⁴.

Τῇ 24/6 Ἰουλίου ἐν ᾗ ὄρμει παρὰ τῷ (Καρὰ Βουρνου)⁵, ἐφάνη ὁ στόλος τοῦ Μιαούλη. Ἐπωφελούμενος ἐκ τῆς ταραχῆς, εἰς ἣν ἐνέβαλε τὰ ὀθωμανικὰ πλοῖα αἰφνιδίᾳ προσέγγισις, ὁ Ἕλλην ναύαρχος διήρσσε τὰς δυνάμεις του εἰς δύο μοῖρας, ὧν τὴν μὲν

εὐρομεν ὅτι ἡ πρωτοπορεία τῶν Ἑλλήνων κατελήφθη ὑπὸ νηνεμίας παρὰ τὸ νησίδιον Κυριακὴν. Εὐρίσκεται δὲ τὸ νησίδιον τοῦτο παρὰ τὴν νήσον Λέρον ἡμίσειαν περίπου ὡραν μακρὰν αὐτῆς.

1) Σ. Μ. Ἐν οὐδεμιᾷ τῶν ἱστορικῶν, ἃς ἔχομεν ὑπ' ὄψει ἀναφέρεται ὀνομασί τὸ καταστραφέν μονόκροτον Ἀφρικὴ οὐδὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν μετ' αὐτῆς ἀπολεσθέντων ἀνδρῶν. Τὰς πληροφορίας ταύτας ἔλαβεν ὁ συγγραφεὺς τῆς παρούσης διατριβῆς ἐξ αὐθεντικῶν πάντως πηγῶν.

2) Σ. Μ. Ἐν ᾗ ὁ συγγραφεὺς τῆς παρούσης πραγματείας κ. Chabeaut Arnault λέγει ὅτι μόνος ὁ Χοσρέβ ἐπορεύθη εἰς Σάμον, καὶ οὕτως ἱστορεῖ τὸ πρᾶγμα καὶ ὁ Μένδελσον (τόμ. Α'. σελ. 586), ὁ Ὁρλάνδος (τόμ. Β'. σελ. 125) καὶ ὁ Τρικώπης (τόμ. Γ'. σελ. 158) λέγουσιν ὅτι εἰς Σάμον ἐπορεύθησαν καὶ οἱ δύο στόλοι.

3) Σ. Μ. Καὶ ἐνταῦθα τὰ ἱστορούμενα ὑπὸ τοῦ κ. Chabeaut Arnault πολὺ διαφέρουσι τῆς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων καὶ ἄλλων ἀφηγήσεως αὐτῶν.

4) Σ. Μ. Τὸ Καρὰ Βουρνου εἶνε ἡ Μέλοισα ἀκτὴ ἡ ἄκρα τῶν ἀρχαίων ἀπέναντι τῆς Χίου. Κατὰ τινὰς ὀνομάζεται ἀκρωτήριον τοῦ ἀγίου Νικολάου, τὸ δὲ Καρὰ Βουρνου ἰσθῆσιν ἐν τῇ Βιθυνίᾳ.

διεύθυνεν εἰς Καρὰ Βουρνού διὰ νὰ προσβάλλῃ τὴν οὐραγίαν τοῦ Χοσρέβ, τὴν δευτέραν μετεχειρίσθη νὰ παρεμποδίσῃ τὸν κυριώτερον στόλον τοῦ ἔχθρου. Τὰ ἑλληνικὰ πυρπολικὰ ῥιφθέντα ἐναντίον τουρκικῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα ἐβράδυναν νὰ ἐλλιμενισθῶσι κατώρθωσαν νὰ ἐξαφανίσωσι δύο ἐξ αὐτῶν.

Ἡ νύξ ἐπέθηκε τέλος εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ τῇ ἐπαύριον οἱ δύο στόλοι εὐρέθησαν παρατεταγμένοι. Ὁ πλοίαρχος Ῥομπότσης ἐκόλλησε τὸ πυρπολικό του εἰς μέγαν δρόμωνα, τοῦ ὁποῦ ἡ πρύμνη ἀμέσως ἤναψεν ἀλλὰ τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου τούτου δεικνύον πολὺ σπανίαν ἀνδρίαν ἔστησε τὸ πῦρ καὶ ἐβύθισε τὸ ἀνάψαν πλοῖον. Ὁ Μιαούλης στερούμενος πλέον πυρπολικῶν ἠναγκάσθη ν' ἀποστῆ τῆς καταδιώξεως τοῦ ἔχθρου, ὅστις ἀμέσως εἰσῆλθεν εἰς τὰ Δαρδανέλλια¹.

Οἱ Ἕλληνες ἐνόμισαν ὅτι ἦσαν πλέον ἐν ἀσφαλείᾳ, καὶ οἱ μὲν Ψαριανοὶ ἀφώπλισαν τὸν στόλον των, οἱ δὲ Σπετσιῶται ἀφῆκαν τὰ πλοιάτων νὰ σκορπισθῶσι καὶ οἱ Ὑδραῖοι ἀμέσως ἠναγκάσθησαν ν' ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων. Μόνος ἔσως πάντων τῶν ἀρχηγῶν τῶν νήσων ὁ Μιαούλης ὑπωπτεύετο τὸν Ἰβραήμ· ἀλλὰ μετὰ μεγάλης δυσκολίας κατώρθωσε νὰ ἔχη περὶ ἑαυτὸν 25 πύργους (βρίκια) ἐξωπλισμένους. Τὰ γεγονότα ἀπέδειξαν, ὅτι ἡ διορακτικότης αὐτοῦ δὲν ἔσφαλε. Τῷ ὄντι, ὁ υἱὸς τοῦ πασσᾶ τῆς Αἰγύπτου ἐνησχολεῖτο νὰ πληρώσῃ τὰ κενὰ τοῦ στρατοῦ του καὶ νὰ ἐπιρρώσῃ τὸ φρόνημα τοῦ στόλου του. «Ἐπειδὴ εἰς τῶν παρώνων» κατεστράφη ὑπὸ δύο ἑλληνικῶν πυρπολικῶν, διέταξε ν' ἀπαγγονίσωσι τὸν πλοίαρχον, ὅστις εἶχε «τόσον ταχέως ἐγκαταλίπει τὸ προσβλήθην πλοῖον.» Ἄλλος δὲ κυβερνήτης ἐξυλοκολοπήθη ἐπὶ τοῦ κατὰστρώματος δι' ὅμοιον παράπτωμα δειλίας². Τελειώσας τὰς παρασκευὰς αὐτοῦ ὁ Ἰβραήμ καὶ περὶ οὐδὲν ποιούμενος τὴν δριμύτητα τοῦ χειμῶνος ἀνήχθη μετὰ 10 μονοκρότων, 15 δρομόνων, 30 παρώνων ἢ ἡμιολιῶν, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ὁποίων ἔπλεε στόλος ἐκ 200 φορτηγίδων³.

¹) Σ. Μ. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω διηγήσεως βλέπει τις, ὅποια διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ ταύτης καὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων καὶ ξένων ἱστορομένων. Κατὰ τοὺς ἡμετέρους ἡ μάχη ἐγένετο οὐχὶ πρὸς τὸν Χοσρέβ, ἀπελθόντα ἤδη εἰς Δαρδανέλλια, ἀλλὰ πρὸς τὸν Ἰβραήμ (Ὁρλάνδ. Ναυτ. τόμ. Β', σελ. 53. πρὸβλ. καὶ Μένδελσων, τόμ. Α', σελ. 487).

²) La Station du Levant, par le vice-amiral Jurien de La Graviere. Πραβ. Μένδελσων ἱστ. τῆς Ἑλλάδος. τόμ. Α'. σελ. 488.

³) Σ. Μ. Ὁρλάνδ. Ναυτ. τόμ. Β', σελ. 136 καὶ ἐξῆς. Γερβίνου, τόμ. Β'. σελ. 54. Μένδελσων. τόμ. Α'. σελ. 488.

Ὁ Μιαούλης ἔχων μόνον 20 πύργους συνήντησε τὸν φοβερόν τουτον στόλον ἐπὶ τῆς Κρήτης παρὰ τὴν Σπιναλόγγαν (Spinam-Longam). Διευθύνθη ἄμέσως πρὸς τὰς φορτηγίδας, αἵτινες ἐβάδιζον κατὰ μέτωπον συνοδευόμεναι ὑπὸ ἐνὸς μονοκρότου (φρεγάτας). Πάντα τὰ πλοῖα ταῦτα ἔπτυσσον τὰ ἱστία ἐπὶ τῷ σκοπῷ ν' ἀνακάμψωσι πρὸς τὸν στόλον τοῦ Ἰβραήμ, πρὸς ὃν οἱ Ἕλληνες συνῆψαν τὴν μάχην. Εἰς μάχην μὲν ἐρίφθησαν τρία πυρπολικά κατὰ τῶν αἰγυπτιακῶν πλοίων, ἀλλ' ὁ στόλος διεσκορπίσθη ἐντελῶς κατὰ τὴν ἐπιρμένην νύκτα οὖσαν σκοτεινὴν καὶ βροχεράν. Ἐκ τῶν 260 ἐπιταγωγῶν ἢ φορτηγίδων 13 συνελήφθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, 9 ἐναυάγησαν ἐπὶ τῆς νήσου Σκαρπάθου¹, πολλὰ δὲ ἔφυγον εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ὁ Ἰβραήμ ἠναγκάσθη νὰ ἀναποδίσῃ μέχρι τοῦ ὄρου τῆς Μαρμορίκης² ὅπου ἠνώθη μετὰ τῶν λειψάνων τοῦ στρατοῦ του.

Τὸ πρωτεῦον προσὸν τοῦ υἱοῦ τοῦ Μεχμέτ ἦτο ἐπιμονὴ ἀδάμαστος³. Καθαιρέσας 44 ἐκ τῶν πλοίαρχων του ἀνήχθη τῇ 23/5 Δεκεμβρίου μετὰ 140 ἱστιοφόρων, εὔρε τὴν θάλασσαν ἐλευθέραν καὶ ἔφθασεν εἰς

¹) Σ. Μ. Κατὰ τὸν ἡμέτερον Ὁρλάνδον Ναυτ. τόμ. Β'. σελ. 139, καὶ τὸν Μένδελσων (τόμ. Α'. σελ. 489) τὰ πλοῖα δὲν ἐξώκειλαν εἰς Κάρπαθον, ἀλλ' εἰς Κάσον, Ῥόδον καὶ ἄλλαχοῦ.

²) Οὕτω μετηνέγκομεν τὴν ἐν τῷ κειμένῳ λέξιν Marmonice. Οἱ ἡμέτεροι ἱστορικοὶ καλοῦσι τὸν ὄρον Μαρμαρί, κατὰ δὲ τοὺς πλησίον νησιώτας ὀνομάζεται Μαρμαρᾶς. Ὁ Μαρμαρᾶς φαίνεται ὡς ἡ ἀρχαία παράλιος ἐν Καρίᾳ πόλις τῶν Ῥοδίων φύσκος.

³) Ἰδοὺ πῶς χαρακτηρίζει τὸν Ἰβραήμ ὁ Μένδελσων ἐν σελ. 490 τοῦ Α'. τόμου τῆς ἑλληνικῆς του ἱστορίας. «Ἦτο ἀναντιρρήτως ὁ κινδυνωδέστατος ἐχθρός, ὅστις εἶχεν ἀναστῆ κατὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Ἄν δὲ ὁ θεὸς αὐτοῦ πατὴρ Μεχμέτ Ἄλῆς ὑπερέβαλλεν αὐτὸν κατὰ τὴν πανουργίαν καὶ τὴν δεξιότητα τοῦ πνεύματος, ὑπερεῖχεν ὁμοῦ οὗτος ἐκεῖνου κατὰ τὸ πολεμικὸν μέσον καὶ τὴν τόλμην. Ἐλέγετο, ὅτι νέος ὢν διεσκέδαζε πυροβολῶν κατὰ τῶν σάκκων τῶν παρερχομένων ὑδροφόρων, ἵνα ἴδῃ ἂν ἐτρέπων αὐτά· αἱ σφαῖραι. Σκληρὸς δὲ φύσει καὶ διαθέσει οὐδὲν μέσον ἀπετροπιάζετο, ὡς πάντες ἐγνώριζον, ὑπηρετικὸν τῆς φιλοδοξίας αὐτοῦ. Ἦν πεπεισμένος, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἦελεν εἶναι καταβεβλημένη, ἂν οἱ Τοῦρκοι ἐπέλαμβάνοντο δεξιώτερον τῆς ἐπιχειρήσεως· καὶ ἐσκόπει νὰ ἐρηνεύσῃ τὴν Ἑλλάδα δι' ἀμειλίκτης πρὸς τοὺς ἐπαναστάτας ἀσθηρότητος, διὰ τοῦ πυρός καὶ τοῦ σιδήρου, ὡς εἶχεν ἤδη ἐρηνεύσει τὴν Κρήτην· ἐσκόπει νὰ μεταφουτεύσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τοὺς Ἀραβὰς καὶ τοὺς Φελλάγους· καὶ μεταβάλλῃ αὐτὴν εἰς πολιτείαν Ἀφρικανῶν Βαρβάρων».

τὸν ὄρον τῆς Σούδας ἐν Κρήτη, ἢν τὰ αἰγυπτιακὰ στρατεύματα εἶχον ἤδη ὑποτάξει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀντιβασιλέως¹.

Πῶς οἱ Ἕλληνες ἐπέτρεψαν τῷ Ἰβραήμ νὰ ἐκτελέσῃ τόσον ταχέως τὸν διάπλου του; Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι οἱ ναύαρχοι τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Σπετσῶν ἐστεροῦντο χρημάτων διὰ νὰ ἐξωπλίσωσι τὰ πλοῖα των καὶ νὰ πληρώσωσι τοὺς ναύτας των, ἀλλ' αἱ ἐσωτερικαὶ διχόνοιαὶ ὑπῆρξαν ἡ πρώτη αἰτία τῆς ὀλεθρίας ταύτης ἀπραξίας των. Πόλεμος ἐμφύλιος ἐπὶ ἐξ ἐβδομάδας ἐνεχείρισε τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν εἰς τὸν Ὑδραῖον Κουντουριώτην, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ἰβραήμ ἐσκόπει νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὸν Μωρέαν².

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΟΙ ΣΥΖΥΓΟΙ

Ἡ συζυγικὴ ἔνωσις εἴτε θεμελιούται ἐπὶ σχέσεων συμφέροντος, ἐπὶ αἰτιῶν κοινωνικοῦ καθήκοντος, ἢ ἐπὶ τῆς ἀκαταμαχῆτου δυνάμεως τῆς ἀμοιβίας κλίσεως ἐπιβάλλει εἰς ἑκάτερον ὡς οὐσιώδη ὄρον ἐπιτυχίας καὶ ἀσφαλείας, τὴν ἀπόλυτον πίστιν ἐν τῷ αὐτορμήτῳ καὶ τῇ σταθερότητι τῶν ἀμοιβιῶν θυσιαῶν.

Ὁ ἱερός θεσμὸς τοῦ γάμου ἔχει ὡς ἀρχικὸν καὶ τελευταῖον ὄριον τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν δύο τούτων καθηκόντων τῆς ἀφιερώσεως τοῦ ἐνὸς πρὸς τὸν ἄλλον καὶ τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ ἐνὸς διὰ τὸν ἄλλον.

Καίτοι ὁ νόμος οὗτος τῆς προσωπικῆς ἀπαρνήσεως ἐν τῷ βίῳ δὲν εἶναι ὁμοίως ὑποχρεωτικὸς διὰ πάντας, πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ἡ τιμὴ τῶν πολυκριθμοτέρων καὶ λαμπροτέρων παραδειγμάτων ἀνήκει εἰς τὰς γυναῖκας.

Οὕτως, ὅταν ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐπομένων διηγήσεων μεταφέρῃ ἡμᾶς ἐπέκεινα τοῦ σημείου ὅθεν ἀρχεται ἡ σειρά τῶν ἱστορικῶν χρόνων, αἱ παραδόσεις τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου ἀποδεικνύουσιν εἰς ἡμᾶς διὰ διπλοῦ παραδείγματος, ὅτι τὸ βραβεῖον τῆς θυσίας ἀνήκει δικαίως εἰς τὴν σύζυγον. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Ὀρφέα, ὅστις καταβίβων εἰς τὸν Ἄδην,

¹) Ὁρλάνδ. σελ. 139, τόμ. Γ'. 164.

²) Σ. Μ. Βλεπέτω ὁ ἀναγνώστης τὰ περὶ τῆς θλιβερᾶς ταύτης καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος ἐνεκα τοῦ ἐμφυλίου, Γερβίνου ἱστορ. τόμ. Α'. σελ. 524 καὶ ἐξῆς. Μένδελσων. τόμ. Α'. σελ. 430—434, 431—434, 437 καὶ ἐξῆς. Τρικούπ. τόμ. Γ'. σελ. 70—83. 105—125. Ὁρλάνδ. τόμ. Α'. σελ. 350 καὶ ἐξῆς. τόμ. Β'. σελ. 7 καὶ ἐξῆς. 183—166.

ἵνα ζητήσῃ ἐπιμόνως τὴν Εὐρυδικὴν του, ἐξετέθη εἰς τὸν κίνδυνον νὰ ἀπολέσῃ αὐτὴν δευτέραν φοράν, αἱ παραδόσεις αὗται δεικνύουσιν εἰς ἡμᾶς τὴν Ἀλκιστίν διδουσαν τὴν ζώην της, ἵνα ἐξαγγράσῃ τὴν τοῦ συζύγου της, τὸν ὁποῖον ἀπόφασις τῆς εἰμαρμένης κατεδίκασεν, ἐκτὸς ἐάν τις ἤθελε συγκατανεύσει νὰ ἀποθάνῃ ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἐν διαστήματι εἴκοσι καὶ ἐπέκεινα αἰῶνων ἡ μεγαλοφύλα τῶν τραγικῶν τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἡ μεγαλοφυΐα τῶν μουσικῶν τῶν νεωτέρων χρόνων, ἐμπνεόμεναι ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ τούτου χαρακτῆρος ἤνωσαν ἐν τῇ αὐτῇ ἀθανασία τὰ ὀνόματα τοῦ Εὐρυπίδου καὶ τοῦ Gluck.

Ἐπιπόνησι ποιητικῇ ἢ πραγματικῇ ἱστορίᾳ ἡ θυσία τῆς Ἀλκίστεως δὲν εἶναι διόλου τὸ μόνον γεγονός τοῦ εἶδους τούτου, ὑπερδύναται τις νὰ ἀναφέρῃ πρὸς τιμὴν τῶν γυναικῶν. Τὰ χρονικά τοῦ μέσου αἰῶνος ἀναφέρουσι περὶ τινος ἡγεμονίδος Σιβύλλης, γυναικὸς Ῥοβέρτου τοῦ Β', δουκὸς τῆς Νορμανδίας, ἣτις βεβίως δὲν εἶναι διόλου κατωτέρα κατὰ τὴν γενναιοτητα τῆς γυναικὸς Ἀδμήτου¹.

Ὅτε ὁ Ῥοβέρτος, ὡς ἀναφέρεται, ἐπληρώθη διὰ δεδηλητηριασμένου βέλους, οἱ ἱατροὶ ἐδήλωσαν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ θεραπευθῆ ἄλλως, ἢ ἐάν διέταττε νὰ ἐκμυζήσωσιν τὴν πληγὴν ἀμέσως, «Ἄς ἀποθά» νω λοιπὸν εἶπε, διότι δὲν θὰ εἶμαι οὐδέποτε «τοσοῦτον σκληρός, ὥστε νὰ ὑπομείνω, ἵνα ἐκθέσῃ» τις τὴν ζώην του ὑπὲρ ἐμοῦ. Ἡ Σιβύλλη ἐκαιροφυλάκτισε ἀνυπομόνως τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ Ῥοβέρτος ἐκοιμήθη καὶ ὅτε ἐβεβίωθη ὅτι ἐκοιμάτο βιθίως ἐξεμύζησε τὴν πληγὴν. Ἡ γενναία γυνὴ ἀπώλεσε μὲν τὴν ζώην της, ἀλλ' ἔσωσε τὸν σύζυγόν της.

Πρὶν ἢ ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ, ὅστις κατέστη ὁ νόμος τοῦ κόσμου, διδάξῃ τὴν ὑποταγὴν εἰς τὸ ὑπομένειν τὰς ὀδύνας τοῦ σώματος καὶ τὰς λύπας τῆς ψυχῆς, καὶ ἐπιβίβῃ τὸ σέβας πρὸς τὴν ζώην τοῦ ἀνθρώπου, ὑπῆρξε κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους μακρὰ περίοδος πλάνης, καθ' ἣν ὁ ἐκούσιος θάνατος ἐθεωρεῖτο ὡς πράξις ἐχουσα ἀξίαν καὶ ὡς ἡ ὑψίστη ἐκδήλωσις τῆς ἀνθρωπίνης ἀνδρίας. Ἡ ἀξιοδάκρυτος αὕτη γνώμη τῶν ἐθνικῶν φιλοσόφων, οἵτινες ἀνήγαγον εἰς ἀρετὴν τὴν αὐτοκτονίαν, ἔσχε πολλὰς ἡρωίδας τῶν ὀνομάτων ἐφθασαν μέχρις ἡμῶν. Τὸ ἐπισημότατον αὐτῶν εἶναι τὸ τῆς Ἀρρίας γυναικὸς τοῦ Καικίνου Πέτου. Αὕτη βλέπουσα ὅτι ὁ σύ-

¹) Σ. Μ. Δηλαδὴ τῆς Ἀλκίστεως.

ζυγός της νικηθείς ἐν τῷ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κλαύδιον ἀγῶνα ἐδίσταζε νὰ ἀπαλλαγῇ διὰ τοῦ θανάτου ἐκ τοῦ οὐδείδου τῆς καταδίκης, ἐνέπηξεν ἐν τῷ στήθει αὐτῆς ξίφος, ἔπειτα ἵνα πείσῃ αὐτὸν νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμά της εἶπεν εἰς αὐτὸν τοὺς ἐνθαρρυντικούς ἐκείνους λόγους, προσφέρουσα εἰς αὐτὸν τὸ αἵματόφυρτον ὄπλον, ὅπερ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς θανατηφόρου αὐτῆς πληγῆς, «ὦ Πέτε, τοῦτο δὲν βλέπτει.»

Ἐτερον παράδειγμα συζυγικῆς ἀφοσιώσεως ὀλιγώτερον μὲν ὑψηλὸν κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ βεβαίως ἀνθρωπινώτερον ἀποδεικνύει ὅτι ἡ δουλεία τοῦ νόμου, ἡ ἐπιβκλλομένη διὰ τῶν ἐξῆς ὑπὸ τοῦ γάμου, «Ἡ γυνὴ ἐφείλει νὰ ἀκολουθῇ τὸν σύζυγον αὐτῆς κτλ.» ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῆς τελείας γυναικὸς πολὺ πρὶν ἢ ὁ νομοθέτης γράψῃ αὐτὴν ἐν τῷ κώδικι. Οὕτως ἐν τῷ λίκνῳ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, ὅτε τὸ Γαλατικὸν κράτος ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Sivilis ἀπόλετο ἐκ τῆς ἡττης τοῦ συμμάχου αὐτοῦ Σαβίνου, εἶδον τὴν γυναῖκα τοῦ τελευταίου τούτου, νὰ βεβαιώσῃ διὰ τοῦ ἡρωικοῦ παραδείγματός της τὸ καθήκον τοῦ συζυγικοῦ βίου. Ὁ Σαβίνος νικηθείς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκφυγῇ τὴν καταδίκην ἄλλως, ἢ ἐὰν ἡ φήμη τοῦ θανάτου τοῦ ἐπιστεύετο τοσοῦτον, ὥστε νὰ παύσωσιν αἱ ἀναζητήσεις ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ τὸν συλλάβωσι ζῶντα. Ἐκρύφθη λοιπὸν, ἢ δὲ Ἐπονίη ἵνα ἀποκρύψῃ τὸ καταφύγιόν του ἐφάνη πανταχοῦ πενηθοροῦσα. Τότε μόνον ἐτόλμησε νὰ ὑπάγῃ πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ ἐν τῷ ὑπογείῳ, ἐν ᾧ εἶχε καταφύγει, ὅτε δὲν ἐτόλμων πλέον διαφιλονεικῆσαι τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της. Ἐπὶ ἐννέα ἔτη καθ' ἃ ἐπεδαψίλευεν εἰς τὸν φυγάδα τὰς τρυφερωτέρας καὶ τὰς ἀκαταπαύστους φροντίδας, ἢ Ἐπονίη ἐγένετο δις μήτηρ' ἀλλ' ἡ ἀσφάλεια τὴν ὁποίαν ἀπήλαυεν ἡ οἰκογένεια ἔφερε μοιραίως τὴν ἀσυνεσίαν καὶ ἡ προδοσία ἐπωφελέθη νὰ παραδώσῃ τὸν Σαβίνον εἰς τὴν παλαιὰν μνησικακίαν τοῦ Οὐεσπασιανοῦ.

Ἡ ἀφοσιωμένη σύζυγος μὴ δυνηθεῖσα, καίτοι ἐπικαλουμένη τὸν τίτλον μητρός, νὰ ἐπιτύχῃ νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπαγγελθεῖσαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ποινὴν κατὰ τοῦ ὁπαδοῦ τοῦ Sivilis ἐπεκαλέσθη τὴν χάριν νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς τὸν θάνατον ἐκεῖνον ὃν εἶχεν ἀκολουθήσῃ εἰς τὸ ἀγνωστον αὐτοῦ καταφύγιον. Ἡ χάρις αὕτη ἐδόθη εἰς αὐτήν.

Ἐμνημονεύσαμεν ἐνταῦθα τοῦ γεγονότος τούτου τοσοῦτον ἤδη ἐπαναληφθέντος εἰς διηγήσεις, ὅπως ἐκτιμῶμεν πόσον ἡ συνεχὴς πρᾶξις τῆς Ἐπονίης

ὑπερσχύει τῆς ἐκουσίας πράξεως τῆς Ἀρρίας καὶ καταστήσωμεν φανεράν τῶν δύο τούτων τρόπων τῆς ἀφοσιώσεως ἐκείνης, ἣτις εἶναι μᾶλλον ἀξία τοῦ ἡμετέρου θαυμασμοῦ.

Μεταξὺ χιλίων ἄλλων παραδειγμάτων συζυγικοῦ ἡρωϊσμοῦ, τὰ ὁποῖα ἠδυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, θὰ ἀναφέρωμεν τοὺς θαυμαστοὺς λόγους, δι' ὧν ἡ σύζυγος τοῦ στρατάρχου τοῦ Λουξεμβούργου ἠνάγκασε τὸ ἐπαναστατικὸν δικαστήριον νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ μετᾶσθῃ τῆς τύχης τοῦ φυλακισμένου καὶ καταδικασμένου εἰς θάνατον συζύγου αὐτῆς. «Ἐπειδὴ ὁ σύζυγός μου κρτεῖται, εἶπε, καὶ ἐγὼ τίθεμαι εἰς κράτησιν' ἐπειδὴ ὁ σύζυγός μου προσεκληθῆ, προσκαλεῖμαι καὶ ἐγὼ' ἐπειδὴ ὁ σύζυγός μου κατεδικάσθη, καταδικάζομαι καὶ ἐγὼ.»

Τὰ παραδείγματα τῆς ἀφοσιώσεως ἐν τῷ γάμῳ, τὰ ὁποῖα ἀκολουθοῦσι τὸν πρόλογον τοῦτον, νομίζομεν ὅτι εἶναι ἀξία ἐκτενεστέρας ἀναπιύξεως.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

ΜΑΡΙΑ Κ. ΙΩΑΝΝΗΟΥΛΟΥ.

ΙΟΥΛΙΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν.)

Ἄς ἐπανεέλθωμεν λοιπὸν εἰς τὸ προκείμενον. Ἄς υποθέσωμεν ὅτι ἡ Ἑλλάς δίδει κατ' ἔτος 30,000 νέους εἴκοσι καὶ ἐνὸς ἔτους ἱκανοὺς πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Ἄν αὕτη ἐλάμβανε πάντας ἐπὶ τρία ἔτη, θὰ ἐσχημάτιζεν ἐν καιρῷ εἰρήνης στρατὸν ἐνεργὸν ἐξ 90,000 ἀνδρῶν, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν ἐφεδρῶν, οὓς συγκαλεῖ ἐπὶ ἓνα μῆνα καὶ τῶν ἐθνοφρουρῶν, οἵτινες καλοῦνται μόνον ἐπὶ 8 ἡμέρας. Οὐδὲν κράτος θὰ ἠδύνατο νὰ διατηρήσῃ ἐν εἰρήνῃ τοσαύτην στρατιωτικὴν δύναμιν. Τὰ οικονομικά του ἤθελον ἐξαντληθῆ, ἢ δὲ ἐργασία ἤθελεν ἐγκαταλειφθῆ πανταχοῦ. Οἱ ἀρμόδιοι πρὸς τοῦτο ἐσκέφθησαν ὅτι διὰ νὰ γείνη τις καλὸς στρατιώτης ἔπρεπε τοῦλάχιστον νὰ διαμείνῃ πλέον τῶν τριῶν ἐτῶν ἐν τῷ στρατῷ. Ὡστε μόνον οἱ μετὰ τὸ τρίτον ἔτος ὑπηρετοῦντες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς καλοὶ στρατιῶται, καὶ ἐξ αὐτῶν δέον νὰ λαμβάνονται οἱ ὑπαξιωματικοί, ἄνευ τῶν ὁποίων οὐδεὶς στρατὸς εἶνε μόνιμος. Οἱ αὐτοὶ οὗτοι πεπειραμένοι ἄνθρωποι νομίζουσιν ὅτι διὰ νὰ ὑπάρχῃ καλὸς τις πυρὴν στρα-

τοῦ, ἔστω διὰ νὰ σηματοῖσωσιν ἐπαρκῆ ἀριθμὸν ὑπαξιωματικῶν, πρέπει νὰ τηρῶσι προχείρους κατὰ τὸ διάστημα τῶν τριῶν ἐτῶν περίπου τὰ δύο τρίτα τῶν 30,000 νέων τῶν εἴκοσι καὶ ἐνὸς ἔτους, οἵτινες εἶνε κατ' ἔτος εἰς τὴν διάθεσιν τῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' ὅτι ἀρκεῖ νὰ τηρῶσι τὸ ἕτερον τρίτον ἐπὶ ἐν ἔτος ὑπὸ τὰς σημάς. Διὰ τῆς ἀγωγῆς ταύτης οἱ τελευταῖοι οὗτοι δὲν γίνονται καλοὶ στρατιῶται, ἀλλὰ καθίστανται ὑποφερτοὶ καὶ δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ τοὺς μεταχειρισθῇ, τάττουσα αὐτοὺς πλησίον τῶν ἄλλων ἐν ὄρᾳ πολέμου. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν ὥστε οἱ νέοι στρατιῶται τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο κατηγορίας, ὧν ἡ μὲν νὰ ὑπηρετῇ ἐπὶ τρία ἔτη, ἡ δὲ ἐπὶ ἕξ μόνον μῆνας. Ἀλλὰ σκέπτομαι, τέκνον μου, ὅτι τοῦτο εἶνε πολὺ ὀχληρὸν καὶ πολὺ δύσκολον νὰ τὸ ἀκολουθήσῃ τις.

— Οὐχί, ἀνάδοχέ μου. Ἐπεθύμουν μόνον νὰ μάθω πῶς ὁ νόμος ἐπιβάλλει εἰς τοὺς μὲν, τριῶν ἐτῶν ὑπηρεσίαν, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους, ἕξ μηνῶν, καὶ δὲν ἀρκεῖται εἰς τοὺς ἕξ μῆνας δι' ὅλους, χωρὶς νὰ βλάπτεται ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ δικαιοσύνη.

— Καταφεύγει εἰς τὸν κληρὸν, ὡς ἄλλοτε. Ἄλλοτε μόνον ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐλάγχχανον καλοῦ ἀριθμοῦ, δὲν ὑπηρετοῦν ποσῶς, ἐνῶ τώρα, ἐν καιρῷ πολέμου, ὑπηρετοῦσιν, ὡς οἱ ἄλλοι. Ἐν καιρῷ δὲ εἰρήνης ὑπηρετοῦσιν ἐπίσης, ἀλλ' οὐχί τόσον χρόνον, ὅσον οἱ ἄλλοι. Ἐξ μῆνας ἀντὶ τριῶν ἐτῶν.

— Δὲν εὐρίσκετε, ἀνάδοχέ μου, ὅτι εἶνε πολὺ σκληρὸν διὰ νέον, ὅστις προώρισται νὰ γείνη ἰατρός, ἢ δικηγόρος, ἢ καλλιτέχνης, δὲν εὐρίσκετε πολὺ σκληρὸν δι' αὐτὸν νὰ τύχῃ κακοῦ ἀριθμοῦ καὶ νὰ ὑποχρεωθῇ οὕτω νὰ ἀρχίσῃ ἐκ νέου τὰς σπουδὰς του κατὰ τὸ 24^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἀφοῦ σχεδὸν ἔχει λησμονήσει πᾶν ὅ,τι εἶχε μάθει; — Πολὺ σκληρὸν βεβαίως. — Καὶ δὲν βλέπτεται οὕτω τὸ ἄτομον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ πολιτεία' διότι ἡ πολιτεία ἔχει πολὺ τὸ συμφέρον νὰ ἔχῃ λογίους, σοφοὺς, καὶ καλλιτέχνας. Ὅθεν διὰ νὰ μετριάσωσι τὰ ἄτοπα τῆς μακρᾶς ταύτης διακοπῆς τῶν τριῶν ἐτῶν προσέδραμον εἰς τὴν διάταξιν τῶν ἐθελοντῶν. Οἱ φέροντες ἀποφοιτητήριον τοῦ θεωρητικοῦ τμήματος τοῦ στρατιωτικοῦ σχολείου ἢ τοῦ Ἐθνικοῦ πανεπιστημίου, ἢ τινος τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πανεπιστημίων, πτυχίου τοῦ σχολείου τῶν τεχνῶν ἢ ἀπολυτήριον Γυμνασίου ἢ δημοσίου Ἑλληνικοῦ σχολείου μὲ βχθμὸν τοῦλάχιστον καλῶς, εἰσὶ δεκτοὶ εἰς ἐπὶ ἕξ μῆνας ἐθελουσίαν κατὰ τὰς ἐξῆς, διὰ δὲ τὸ πλεονέκτημα τοῦτο, ὅπερ τῷ χορηγεῖ τὸ Κράτος, πληρώνει

εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον δραχμὰς πεντακοσίας.

— Καλὰ, καὶ ἐγὼ εἶμαι δωδεκαετής, εἶπεν ὁ μικρός, καὶ ὡς καταλαμβάνω ἡ πολιτεία κάμνει ἐξαιρέσεις διὰ τοὺς ἱκανοὺς, ἀλλὰ παρέχει μόνον τὸ προνόμιον εἰς τοὺς δυναμένους νὰ πληρώσωσι πεντακοσίας δραχμὰς τοῦθ' ὅπερ δὲν εὐρίσκω καλὸν οὔτε πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον συνᾶδον οὔτε...

— Οὔτε πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Καὶ ἐγὼ ὁ ἐξηκοντούτης σκέπτομαι, ὅπως σὺ περὶ τούτου.

— Ἀλλὰ, εἶπεν, εἶνε δυστύχημα, ἀνάδοχέ μου, οἱ μεγάλοι φιλόσοφοι, περὶ ὧν ὀμιλεῖτε, νὰ ζητῶσι πέντε ἔτη διὰ νὰ παρασκευάσωσι καλοὺς στρατιώτας. Δὲν ἦσαν εὐχαριστημένοι εἰς δύο ἢ τρία ἔτη; Οὕτω θὰ ἠδύνατο νὰ λάβωσι πάντας, νὰ καταστήσωσι τὴν ἐθελουσίαν κατὰ τὰς δυσκολωτέρας καὶ νὰ καταργήσωσι τὰς 500 δραχμὰς.

— Νομίζω, Ἰωάννη, ὅτι πρὶν συνδιαλεχθῆς μετὰ τοῦ ἀναδόχου σου περὶ τῶν μεγάλων τούτων ὑποθέσεων, συνώμιλησας ἐκ προοιμίων μετὰ τοῦ πάππου σου.

— Μάλιστα, ἀνάδοχέ μου, περὶ τούτου καὶ περὶ ἄλλων ὀμιλοῦμεν τὴν ἐσπέραν μετὰ τὸ σχολεῖον, ἢ τὴν Κυριακὴν, ὅταν κάμνωμεν μακρὰς ἐκδρομὰς. Ὁ πάππος μου λέγει ὅτι ὁ μὲν πατήρ μου θὰ μὲ μάθῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπορίου, αὐτὸς δὲ θὰ μὲ μάθῃ τὸ τοῦ ἀνθρώπου. Πιστεύω ὅτι τοῦτο θὰ τὸ κατορθώσῃ καλῶς, ἐπειδὴ εἶνε εἰδημονέστατος, δὲν εἶνε οὕτω, ἀνάδοχέ μου;

Ὁ Ἰωάννης παρεδέχθη νὰ τροποποιηθῇ ὁ νόμος ὥστε ὁ χρόνος τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας νὰ ἦνε ὀλιγώτερος καὶ νὰ ἐλαττωθῇ ἡ καταβολὴ τῆς ἐθελουσίας κατατάξεως. Ὅτε δὲ ἐγὼ τῷ ἐξήγησα τὸ σύστημά μου περὶ ἐκπαιδεύσεως, ὅπερ εἰσάγει τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις, τὴν σκοποβολὴν, καὶ τὴν ἵππασίαν ἐν τοῖς σχολείοις, συντελεῖ πρὸς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ χρόνου τῆς ὑπηρεσίας, μὲ ἐπεδοκίμασε πληρέστατα. «Ἰδοὺ ὁ Κορνήλιος δεκαεταετής ἤδη παίζει τὰς σφαῖρας τόσῳ καλῶς, ὅσῳ καὶ ὁ Γουλιέλμος. Δὲν νομίζετε, ἀνάδοχε, ὅτι θὰ κατάρθῃ ὅ,τι λέγετε, ἂν κατὰ Πέμπτην καὶ Κυριακὴν ἡσκέιτο εἰς τὴν σκοποβολὴν;

Ἄλλ' ἐνῶ ἐγὼ καὶ ὁ μικρός μου φίλος συνδιελεγόμεθα οὕτω, ὁ Ἀνδρόνικος ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἔχων τοὺς νεωστὶ ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀπολυθέντας περὶ ἑαυτὸν προσεπάθει νὰ τοὺς ἀποδείξῃ, πῶσῳ λαμπρὸν ἐξεπλήρωσαν καθήκον, καὶ ὅτι εἶνε διασκέδασαι ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία εἰς τοὺς ἀκμαίους καὶ φαιδρὸς νέους, οἵτινες οὔτε τοὺς κό-

πους φοβούνται οὔτε τὴν πειθαρχίαν ἀποστρέφονται, καὶ οἷτινες πολλὰ μανθάνουσι βλέποντες μεγαλειτέρας πόλεις τῆς ἰδικῆς των. Ὁμίλησεν εἰς αὐτοὺς περὶ τῆς τιμῆς τοῦ στρατιώτου, περὶ τοῦ ἔθνους καὶ τῶν συνταγματικῶν αὐτοῦ ἐλευθεριῶν. Ἐπέρανε δὲ τὴν ὁμίλιαν του λέγων ὅτι: Ὁ σεβασμὸς τῆς οἰκογενείας, ἡ πρὸς τοὺς νόμους ὑποταγή καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀδελφότης πρέπει νὰ ᾖ τὸ μέλημα πικρῶς Ἑλλήνων.

(Ἐπεται συνέχεια.)

Ο ΕΡΩΣ

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.)

(Συνέχεια ἴδε ἀριθ. 42.)

ΣΤ΄.

Γάμοι πρόωροι.—Κίνδυνοι τῶν ἡδονῶν τοῦ ἔρωτος παρὰ τοῖς λίαν νέοις καὶ λεπτοφύσει καὶ παρὰ τοῖς πρεσβυτέροις.—Γάμοι δυσανάλογοι ἔνεκα τῆς ἡλικίας.—Ἀσθενεῖαι ἀπομακρυνταὶ τοῦ γάμου.—Γάμοι μεταξὺ συγγενῶν.

Ἡ ἡλικία τῶν ἐφήδων εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς τελειοποιήσεως τῶν ὀργάνων καὶ τῶν δυνάμεων τῶν τε ἡθικῶν καὶ τῶν διανοητικῶν. Ἡ λαμπρὰ αὕτη μεταμόρφωσις γίνεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Μαθητέωσαν καλῶς, ὅτι ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ πρέπει νὰ κατέχωσιν ὅλην τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ζωῆς, ἵνα δυνηθῶσι, χωρὶς νὰ βλάπτωνται, νὰ μεταδώσωσι τὴν ζωὴν εἰς ἄλλους. Πρέπει τὸ σῶμα νὰ συμπληρώσῃ τὴν αὐξήσιν του, αἱ λειτουργίαι νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἐξέλιξιν των, ἡ διάνοια ν' ἀποκτήσῃ τὴν δυνάμιν της καὶ ἡ καρδία τοὺς θησαυροὺς της. Τότε μόνον ὑπάρχει ἡ ὠριμότης, ἡ δημιουργικὴ ὠριμότης ἡ ὥρα τοῦ γάμου, ἡ ἡλικία τῆς συζεύξεως.

Ὁ Βυρφῶν, ὁ Ἄλλερς (Haller), ὁ Φλωρέντιος (Flovrens), ὁ Βαυνῆς (Baunis),¹ ὁ Κούσης (Kuss), ὁ Διβάλης (Dùvalis)² καὶ οἱ πλείστοι τῶν φυσιολόγων ὀρίζουσιν ὡς ὥραν τοῦ γάμου ἐν τοῖς συγκεκριρασμένοις κλίμασι τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος διὰ τὰς γυναῖκας καὶ τὸ εἰκοστὸν πέμπτον διὰ τοὺς ἀνδρας.

Ἡ ὥρα τοῦ γάμου ποικίλει κατὰ τὴν κατάστασιν,

¹ Baunis, nouveaux éléments de Physiologie humaine Paris 1876.

² Kuss et Dùval, cours de physiologie. 3e édition. Paris 1876.

τὰς πνευματικὰς διαθέσεις, ἢ τὴν κατάστασιν τῆς ὑγείας ἐκάστου προσώπου.

Δὲν πρέπει σχεδὸν οὐδέποτε ἡ γαμικὴ σύζευξις νὰ γείνη πρὸ τῆς ἡλικίας ταύτης. Ἐν ταῖς ὑψηλαῖς κοινωνίαις καὶ ἐν τῇ τάξει τῶν ἐργατικῶν ἐκ διαφόρων αἰτίων θυσιάζουσι τὴν νεολαίαν διὰ γάμων πρόωρων.

Πόσα δεῖνὰ ὑποκρύπτουσιν αἱ πρόωροι συζεύξεις! Ἡ πρόωρος χρῆσις τῶν ἡδονῶν τοῦ ἔρωτος ἐμποδίζει τὴν αὐξήσιν τοῦ ἀνθρώπου, ποιεῖται λεπτοφυῶς κρᾶσιν, μὴς κατεσκληρότας, ὄργανα ἀσθενῆ, αἷμα ἐλεινόν· θυσιάζεται ἐπομένως εἰς ὑπαρξιν ἀτονικὴν καὶ καχεκτικὴν. Ἐπειτα πιστεύουσιν, ὅτι νεᾶνις τῶν σχολείων δεκκοκατέτις ἔχει τὸ πνεῦμα ἰκανῶς μεμορφωμένον, ἵνα ὑπομείνῃ, χωρὶς νὰ ὑποκύβῃ, τὰς δυσκολίας τοῦ βίου τῶν δύο, καὶ τὸν ὀργανισμὸν ἰκανῶς ἰσχυρόν, ἵνα ἀνθίσταται χωρὶς νὰ ἐξασθενῇ εἰς τοὺς διαρκεῖς κόπους τῆς μητρότητος; Διατί νὰ μεταβῇ ἀποτόμως ἀπὸ τῆς νεανικῆς ἡλικίας εἰς τὸν βίον γυνικὸς ὠρίμου; ποῦ εἶναι λοιπὸν ὁ νεανικὸς αὐτῆς βίος; Διατί ν' ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτῆς τὴν φάσιν ἐκείνην τῆς ὑπάρξεως, ἣτις εἶναι τόσον εὐάρεστος καὶ πεπληρωμένη γοητειῶν καὶ ἡδονῶν;

Ὅσον καὶ ἂν ὑπάρχῃ μικρὰ προδιάθεσις κληρονομικὴ ἢ ἐπίκτητος εἰς τινὰ ἀσθένειαν τοῦ ὀργανισμοῦ, ἡ λίαν πρόωρος ἔνωσις νὰ ἀναπτύξῃ, θὰ προειδοποιήσῃ αὐτὴν καὶ θὰ τὴν κάμῃ νὰ ἐκραγῇ ὀρμητικῶς. Γονεῖς ἄφρονες, οἷτινες σπεύδετε νὰ κάμητε τὸν πρῶτον γάμον, δὲν φοβεῖσθε μὴ μεταβάλλητε μετ' ὀλίγον τὰ ἄνθη τῆς στεφανώσεως εἰς πένθιμον κυπάρισσον; Εἶδον πολλὰς ἐκ τῶν τρυφερῶν νεανίδων φερομένας εἰς τὴν ἐκκλησίαν χαρμωσύνως. Εἰς ἐμέ, ἰατρόν, ὅστις προέβλεπον τὸ μέλλον, ἐφαίνετο, ὅτι ἐστόλιζον αὐτάς, ἀθῶα θύματα, ἵνα προσφέρωσιν αὐτὰ θυσίαν τῷ θανάτῳ. Καὶ τῷ ἄντι ἐν ἡ δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ἐκόμζον αὐτὰ πενθίμως εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν ἐντὸς τοῦ ψυχροῦ αὐτῶν φερέριου!

Ποσάκις ἡ φθίσις ἀναπτύσσεται ὀλίγον ὕστερον μετὰ γάμον γενόμενον πρὸ τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας! Ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ οἰκογενεῖᾳ εἶδον ἀποθανούσας δύο ἀδελφὰς τὸ πρῶτον ἔτος γάμου πρῶτου. Ἡ πρωτότοκος ὑπανδρεύθη τὴν 18^{ον} ἔτος· δύο μῆνας μετὰ τὸν γάμον ἐξερράγησαν τὰ συμπτώματα τῆς πνευμονικῆς φθίσεως καὶ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους ἐτελεύτησεν. Ὀλίγους μῆνας ὕστερον ὑπανδρεύεται ἡ ἀδελφὴ της τὸ 19^{ον} ἔτος καὶ ἡ αὐτὴ ἀσθένεια ἀφαρπάξει αὐτὴν πρὶν φθάσῃ εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος. Διδαχθέντες τέλος οἱ γονεῖς ἐκ τῆς σκληρᾶς ταύτης

πείρας δὲν συνήνεσαν νὰ ὑπανδρεύσωσι τὴν τελευταίαν θυγατέρα αὐτῶν ἢ ὅτε συνεπλήρωσε τὸ 25^{ον} ἔτος. Ἡ ὑγεία τῆς γυναικὸς ταύτης διατηρεῖται ἐν καλῇ καταστάσει καὶ ἔσχε πολλὰ τέκνα.

Μὴ ὑπολογίζετε μὴδέποτε ἐπὶ τῆς ὑγιεινῆς ἐπιρροῆς συζυγικῆς ἐνώσεως πρὸς ἐνίσχυσιν λεπτοφυοῦς ὀργανισμοῦ εἰς βελτίωσιν ἢ θεραπείαν ἀσθενείας χρονίας. Ὁλεθρία πλάνη· εἶναι ἐλπίς σχεδὸν πάντοτε σκληρῶς ἀπατηθεῖσα. Ἐν τῇ νέᾳ αὐτῶν θέσει οἱ νέοι σύζυγοι εὐρίσκουσιν ἰκανὰς αἰτίας ἐξασθενήσεως· παρὰ μὲν τῷ ἀνδρὶ, συμβαίνουσι κλονισμοὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ἀπώλεια τῆς ζωικῆς ἰκμίδος, παρὰ δὲ τῇ γυναικὶ καρδιαθεσῖαι καὶ ὀδύνη ἔνεκα τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ πόνοι κοπώδεις καὶ παρατεταμένοι ἐκ τῶν τοκετῶν καὶ τοῦ θηλασμοῦ.¹

Τινὲς τῶν ἰατρῶν συνεβούλευσαν τὸν γάμον πρὸς θεραπείαν τῶν παθολογικῶν παθήσεων τῆς μήτρας, τὰς ὁποίας παρατηροῦσι συχνὰ εἰς τὰς νεανίδας, καὶ τῶν νευρικῶν συμπτωμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι συνέπειαι τῶν παθήσεων τῆς μήτρας. «Μὴ πιστεύετε, λέγει ὁ κ. Κούρτης,² ὅτι ὁ γάμος θεραπεύει ἀσθένειαν μητρικὴν, διότι ἐπιτείνει πᾶσαν πράγματι ἀσθενῆ κατὰστασιν. Ἡ ἐγκυμοσύνη, ἐν ᾗ ἐθεράπευσεν ἀσθένειαν τῆς μήτρας, ἐχειροτέρευσε μυρίας. Ὅσον ἂν ἀφορᾷ τὰς νέας γυναικας, αἷτινες προσβάλλονται ὑπὸ συμφορῆσεων τῆς μήτρας μετ' ἀφθόνων ἐμμήνων ὁ γάμος εἶναι πολλάκις ἡ πηγὴ ἀσθενειῶν, αἷτινες δηλητηριάζουσιν ὅλον τὸν βίον αὐτῶν· ἡ ὑπερβολικὴ εὐαισθησία τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ἐπιτείνεται διὰ τῶν γεννητικῶν σχέσεων. Ἡ συμφορῆσις γίνεται χρονία, ἡ ἀναιμία αὐξάνει καὶ ἐπέρχονται αἱ τῆς μήτρας μετατοπίσεις». Γάμοι ἄγονοι, βίσανοι ἡθικαὶ καὶ φυσικαί, ὁποῖα λυπηρὰ ἀποτελέσματα!

Ἡ ἐπιβλαβὴς ἐπιρροὴ τῶν πρῶτων γάμων ἐκτείνεται καὶ εἰς τὰ τέκνα. Οἱ πρωτότοκοι γονέων πολὺ νέων εἶναι γενικῶς ἢ ἀσθενοῦς ὀργανισμοῦ ἢ μικρᾶς νοήσεως. Αἱ χοιράδες προσβάλλουσιν αὐτοὺς συχνά. Δὲν γνωρίζετε, ὅτι τὰ πρῶτα ἔτη, ἐὰν δένδρον τι πικραγᾷ καρπούς, οἱ καρποὶ οὗτοι εἶναι ὀλίγοι καὶ μέτροι τὴν ποιότητα;

¹ Ides Grisolle, de l'influence que la grossesse et la phtisie pulmonaire exerce réciproquement l'une sur l'autre (Bull. de l'Académie de médecine Paris 1849—50 tom. XV, σελ. 10) Fonsagrives therapeutiques de la phtisie pulmonaire.—Paris 1866 σελ. 30.

² K. Courty, traité des maladies de l'uterus, Paris 1868. Ides ἐπίσης Gallurd Leçons cliniques sur les maladies des femmes Paris 1873.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ποιῆται πρῶτως χρῆσιν τῶν γεννητικῶν δυνάμεων αὐτοῦ, βλάπτει τὴν ὑγείαν του· ἐπίσης καὶ ἂν καταχρᾶται αὐτὰς ἐν ἡλικίᾳ προκεχωρηκυῖα, σπεύδει πρὸς τὴν καταστροφὴν του.

Ἐπάρχει κίνδυνος εἰς τοὺς γέροντας ἐν ταῖς ἡδοναῖς τοῦ ἔρωτος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καθ' ἣν αἱ δυνάμεις ἐκπίπτουσιν, ἡ χρῆσις εἶναι κατάχρησις. Ὁ ἄνθρωπος ἐν εὐρώστῳ γεροντικῇ ἡλικίᾳ ἀπέχει νὰ πιστεύῃ ὅτι εἶναι. Ἐὰν αἰσθάνεται ἀναμνήσεις τινὰς δολίας καὶ πειραστικὰς, ἐὰν βλάβαι τινὲς κακῶς ἐσθεσμένοι διατηρῶσι λείψυκόν τι τοῦ πυρὸς ἐκείνου, ἄπερ πάλαι ἤνχητε τὴν καρδίαν του, πιστεύει, ὅτι εἶναι ἰκανὸς νὰ ὑπομείνῃ τὰς ἀπωλείας καὶ τοὺς κλονισμοὺς τῶν σωματικῶν ἡδονῶν, — φυλαχθήτω καὶ ἐχέτω ἐν ὄψει τὸν σοφὸν τοῦτον λόγον τοῦ Ἀββᾶ Μωρῆ (Maury) πρὸς τὸν φίλον τοῦ Παρταλῆν. «Θεωρῶ βέβαιον, ὅτι μετὰ τὸ πεντηκοστὸν ἔτος ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος, ὀφείλει νὰ ἀπαρνηθῇ τὰς ἡδονὰς τοῦ ἔρωτος· ὁσάκις παραδίδεται εἰς αὐτάς, ῥίπτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του χῶμα, ὅσον χωρεῖ τὸ πτύον.¹

Ἡ ἐπιστήμη ἔχει παραδείγματα ἀποπληξιῶν, παραλυσιῶν, ρημάτων, ἀνευρυσμάτων, θανάτων αἰφριδιῶν, ἐπελθόντων ἐν μέσῳ τῶν ἀκαίρων τούτων ἐρωτικῶν περιπτώσεων. Αἱ βίαιαι καὶ ἄτακτοι συνταράξεις τοῦ ὀργανισμοῦ ἐπιταχύνουσιν ἀποτόμως τὰς συστολάς τῆς καρδίας, ἐξεγείρουσι τὴν εὐαισθησίαν τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ἐπιφέρουσι τὰς καταστροφὰς ταύτας.

Νὰ ὀμιλήσω περὶ τῶν ἀξιοθρηνητῶν ἐκείνων συζεύξεων ἀνθρώπων, οἷτινες ἐγγίζουσιν εἰς τὸ ἔσχατον γῆρας, καὶ τῶν νεανίδων ἐκείνων τὰς ὁποίας οἱ γονεῖς δὲν αἰσχύνονται θυσιάζοντες αὐτάς εἰς τὰ συμφέροντα τῆς θέσεως καὶ τῆς περιουσίας; Πρέπει νὰ τὸ εἶπω γεγωνυῖα τῇ φωνῇ. Δυστυχία εἰς τοὺς συζύγους καταχρηστικῶς συνεργομένους εἰς γάμου κοινωνίαν! Δυστυχία εἰς τὰ τέκνα, τὰ ὁποῖα δυνατὸν νὰ ᾖναι ὁ καρπὸς τοιοῦτων γάμων! Οἱ γελοῖοι καὶ ἀποτρόπαιοι οὔτοι ἔρωτες ἔχουσιν τι, ὕπερ ἀγνωῶ, ἀναστατοῦν τὴν φύσιν. Ἐκ τούτων προέρχονται μόνον κόποι, λύπαι, σχέσεις τῆς γυναικὸς ἐγκληματικαί, κίνδυνοι δέ, ἀσθένειαι φρικώδεις· ζηλοτυπία τοῦ κυνικοῦ συζύγου. Οἱ καρποὶ τῶν τερατωδῶν τούτων συζεύξεων εἶναι καχεκτικοὶ κακόθυμοι καὶ προωρισμένοι εἰς θάνατον πρόωρον· συκομιζόν-

¹ Σ. Μ. Οἱ λόγοι οὔτοι τοῦ Maury, ἐνθυμίζουσι ἡμῖν τοὺς λόγους τοῦ Σωκράτους.

ται διὰ τὰς χοιράδας, τὴν ραχίτιδα, τὴν πνευμονικὴν φθίσην.

Σωματικάί τινες ἀτέλειαι καὶ ἀσθένειαι πρέπει ν' ἀπομακρύνωσιν ἀπὸ τοῦ γάμου· πρέπει νὰ δίδωμεν σπουδαιότητα εἰς τὴν υγιείαν τῶν θελούντων νὰ ἔλθωσιν εἰς γάμου κοινωνίαν. Ἄλλ' ὅμως δὲν ἐπιθυμῶ νὰ πέσωσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν ὑπερβολὴν ζητούντες φυσικὰ προτερήματα τέλεια, ὡς θέλουσι τινὲς τῶν ἰατρῶν. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι μολυσμένος ἐκ τῆς πρώτης πηγῆς· ἕκαστος φέρει ἐν ἑαυτῷ σπέρμα ἀσθενείας κεκρυμμένον ἢ ὀρατόν, χάσμα ἐν τῇ ζωικῇ ἁρμονίᾳ. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν αἱ νευρικαὶ ἀσθένειαι, αἱ χοιραδικαὶ παθήσεις ἐγενικεύθησαν ἐν ταῖς πλείσταις τῶν οἰκογενειῶν. Θὰ περιωρίζετο λοιπὸν καθ' ὑπερβολὴν ὁ γάμος, ἐὰν θέλωμεν νὰ στερήσωμεν τοῦ γάμου πάντας, ὅσοι περιβάλλονται ὑπὸ ἀσθενειῶν ἢ ἔχουσι προδιαθέσεις ἀσθενείας φανεραῶς.

Ἄλλ' ὅμως οἱ γάμοι ἔπρεπε νὰ συνδιάζωνται οὕτως, ὥστε νὰ ἐκμηδενίζωσι διὰ τῆς ἀντιστάσεως τῶν ὀργανισμῶν, τῶν κράσεων καὶ τῶν προδιαθέσεων τὰ στοιχεῖα νοσηματώδους κληρονομίας, τὰ ὁποῖα δύναται τις νὰ φοβῆται εἰς τοὺς δύο συζύγους.¹ Δύο πρόσωπα κατ' ἐξοχὴν λυμφατικά ἢ χοιραδικά, δύο ἄνθρωποι νευρικοί, δύο οἰκογένειαι, προδιαθέσει ἔχουσαι εἰς παθήσεις στηθικάς, δὲν πρέπει νὰ ἀναμιγνύωσι τὸ αἷμά των. Πρέπει νὰ ἐπιζητῶσιν ὡς ἀντιστάθμησιν τὴν ἀδυναμίαν συζύγου διὰ τοῦ ἰσχυροῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἄλλου. Ὁρμέφυτον μυστικὸν φέρει πρὸς τοῦτο διὰ συμπαιθείας, ὥστε ἄς μὴ ἀντιπράττωσιν εἰς τὴν φύσιν.

Πρέπει ν' ἀπομακρύνωσιν ἀπολύτως ἀπὸ τοῦ γάμου τὰς ἀσθενείας ἢ τὰς σωματικὰς ἀτελείας, αἵτινες ἀπειλοῦσιν ἀπ' εὐθείας τὸν βίον τὸν φυσικὸν καὶ τὸν ἠθικὸν τοῦ ἀνθρώπου, μεταδίδονται διὰ τῶν τέκνων καὶ δύναται νὰ ἦναι κίνδυνος εἰς τὸν ἕτερον τῶν συζύγων.

Οὕτως αἱ διάφοροι καὶ αὐταὶ αἱ ἐλαφραὶ μαρτίαι, αἵτινες παρουσιάζουσι μακρὰ φωτεινὰ διαδήματα, ἐπιτείνονται διὰ τῆς γεννητησίου μεταδόσεως.

Ἡ ἐπιληψία, ἣτις ἀντέστη εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας καὶ εἰς τὰς ἰατρικὰς βοκθείας, συχνὰ μεταβάλλεται παρ' αὐτῷ τῷ προσώπῳ ἢ παρὰ τοῖς τέκνοις εἰς μανίαν ἢ παραφροσύνην. Πρὸς τοῦτοις μεταδίδεται διὰ τοῦ τρόμου, ὃν ἐμπνέουσιν αἱ προσβολαί, ἢ διὰ μιμήσεως. (Ἐπεταί συνέχεια.)

¹) Βλέπε P. Lucus, traité physiologique et philosophique de l'hérédité naturelle. Paris 1847-1850.

ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΖΩΩΝ

Α'.

Πολλὰ ἐγράφησαν περὶ τῆς νοημοσύνης τῶν ζώων ἀπὸ τοῦ Αἰλιανοῦ μέχρι τοῦ Δαρβίνου, ὅτις χάριν τῶν περὶ καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου μελετῶν καὶ εἰς τάξεις ἀναλόγως τῆς νοημοσύνης των κατέταξε πολλὰ τούτων.

Πρὸ τινῶν ἔτι ἡμερῶν αἱ ἐφημερίδες ἀνέγραφον περὶ τῆς νοημοσύνης ποιμενικοῦ κυνός, ἀκολουθήσαντος τὴν βασιλικὴν συνοδείαν ἀπὸ τῆς Ἄρτης καὶ μὴ ὑποκύψαντος οὔτε εἰς διωγμὸς ἀγέλων ἢ ἄλλων κυνῶν, οἵτινες καὶ αὐτοὶ ἐζήτων νὰ τύχωσιν ὁστοῦ τινος τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

Ἡ ἱστορία τοῦ κυνός ἐνθυμίζει ἡμῖν ἱστορίαν νοήμονος ψιτακοῦ, ἣν διηγεῖται ὁ κ. Gaston Percheron, ἰδοῦ αὐτή:

Τὴν νύκτα τοῦ 1774 τρομερὰ θύελλα ἔριψε τὴν *Intrepide*, ἀγγλικὸν πλοῖον 12 τηλεβόλων, ἀποτελοῦν μέρος στολίσκου ἀποσταλέντος εἰς ἐξερεύνησιν τῶν ὑδάτων τοῦ Εἰρηνικοῦ, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ὑποναύαρχου James Cook, κατ' ἀγνώστου γῆς, ἣν τὸ σκότος δὲν ἐπέτρεψε τῷ πληρώματι νὰ ἀναγνωρίσῃ ἀμέσως.

Πολὺ δὲ ἐξεπλήγη ὁ ὑποναύαρχος ἀνακαλύψας τὴν αὐγὴν νήσον χλοεράν, διαλαθοῦσαν αὐτὸν ἐντελῶς κατὰ τὴν σχεδιαγράφησιν τοῦ ναυτικοῦ του χάρτου, περιφερείας τριακοσίων τετραγωνικῶν μέτρων εἰς 15 μιλίων ἀπόστασιν πρὸς τὸ Μ. Δ. τῆς Melbourne.

Ἐν τούτοις ὁ Cook ὑπέθεσε τὴν νήσον ἀκατοίκητον καὶ ὅπως βεβαιωθῆ. διέταξεν ἐξερεύνησιν τακτικὴν τῶν ἐνδοτέρων αὐτῆς ὑπὸ τῶν ναυτικῶν, οἵτινες ἀντὶ ἀνθρώπων ἢ ζώων εὖρον μόνον πληθὺν φωλεῶν πολυχρόων πτηνῶν, τοῦ γένους τῶν ψιττακῶν.

Οἱ μόνον νησιῶται οὗτοι ἀποτελοῦντες δημοκρατίαν παράδοξον ἠγανάκτησαν ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τῶν ἐπισκεπτῶν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν ἐξεδήλουν ἐν ποικίλῃ γλώσῃ ἀκατανοήτῳ τοῖς ναύταις.

Πλὴν δυστυχῶς! μάτην ἐστένεζον ὑπὸ τὸν ἤχον θριαμβευτικῶν κραυγῶν καὶ ἐπανειλημμένων πυροβολισμῶν οἱ πτερωτοὶ κάτοικοι τῆς παρθένου ἐκείνης νήσου ἐφονεύθησαν ἅπαντες μέχρις ἐνός.

Ὁ Cook ἔσπευσε νὰ διατάξῃ τὴν παῦσιν τῆς νέας σφαγῆς τοῦ Ἁγ. Βαρθολομαίου κατὰ τῶν ψιττακῶν, εἰς ἣν ὤθει τοὺς νύκτας ἢ κακῆ τῶν τροφίμων κατάστασις. Ἄλλ' ἐφθασε μόνον νὰ παραστῇ εἰς τὴν παρασκευὴν διαφόρων ἐξ αὐτῶν μαγειρευμά-

των, ἅτινα τῇ βοθηαί τῆς φαντασίας οἱ ναῦται κατεβρόφθισαν ἀντὶ περιστερῶν καὶ ἰνδικῶν ὀρνίθων.

Αὐτὸς ὁ ὑποναύαρχος καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ του δὲν ἀπηξίωσαν νὰ λάβωσι μέρος· καὶ μετ' οὐ πολὺ περὶ βρυτινὴν ρουμίου καὶ ἐπὶ τοῦ χόρτου ἤρπαζον ἕκαστος ὅ,τι ἐφθανε ἐκ τῶν σαρκῶν τῶν δυστήνων πτηνῶν.

Ἐν τούτοις τὸ βρίκιον ἦτο καρὴς νὰ ἀποπλεύσῃ, ἀποκατασταθείσης εὐδίας. Διαταγὴ πρὸς ἀναχώρησιν ἐδόθη.

Ὁ Cook ἐγειρόμενος, ἐλάμβανε τὸν πῖλόν του, ὅτε ὑπ' αὐτὸν ἀνεκάλυψε ὠραιότατο ἐρυθρόφαιον ψιττακόν, μόνον διαφυγόντα τὴν σφαγὴν.

Ὁ ὑποναύαρχος λαβὼν αὐτὸν ἀνὰ χεῖρας παρέτῆρησε τὴν νεοτάτην ἡλικίαν του καὶ ἀμέσως συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ κομίσῃ αὐτὸν καὶ νὰ δωρήσῃ εἰς τὴν ἐν Λιβερπούλ Mylaidy Churchill σύζυγον τοῦ εὐγενοῦς λόρδου ναυάρχου εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀνκαλύψεώς του.

Ὁ πτωχὸς ψιττακὸς οὕτω διεσώθη καὶ κομισθεὶς ἐπεβίβασθη καὶ αὐτὸς τοῦ *Intrepide* ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ θαλάμῳ τοῦ ὑποναύαρχου, σημειοῦντος· ἐπὶ τοῦ χάρτου του κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὴν θέσιν τῆς νήσου καὶ ὀνομάζοντος αὐτὴν Parrots island νήτον τῶν ψιττακῶν.

Β'.

Μετὰ πέντε μῆνας ὁ James Cook ἀπεβίβασετο εἰς Λιβερπούλ.

Ἡ πόλις ἐώρταζε καὶ λέμβοι σηματολόγιστοι ἐξήρχοντο τοῦ λιμένος πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ διασήμου ναυτικοῦ.

Ἐπὶ τῆς προκυμίας ἀνέμενε ὁ λόρδος καὶ ἡ Mylaidy Churchill, ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ, καὶ πλῆθος ἀνωτέρων ὑπαλλήλων.

Ἡ λέμβος τοῦ Cook ἔφερεν αὐτὸν ἤδη πρὸς τὴν προκυμίαν, ὅταν αἴφνης φωναὶ ἀπελπισίας ἐξέπληξαν τοὺς κωπηλάτας· φωνὴ ἐκάλει:

«Βοηθῆτέ με, βοηθῆτέ με!...»

Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἡ ἐκπληξὶς κατέστη γενικὸν αἰσθημα τῶν παρευρεθέντων. Πάντες ἔστρεψαν τὰ βλέμματα πρὸς τὰ κύματα ὅθεν ἐξήρχοντο αἱ κραυγαί....

Τὸ κύμα ἐθραύσθη καὶ ἐφάνη ἐπ' αὐτοῦ παλαίον ὁ δυστυχὴς ψιττακός, κρᾶζων πάντοτε ἀλλὰ δι' ἐξησθηνημένης πλέον φωνῆς:

«Βοηθῆτέ με!...»

Ὁ Cook ἔτεινε αὐτῷ τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους του,

ἐφ' ἧς ἀνεριχθήθη, καὶ συνέλαβε πάλιν τὸν αἰχμᾶ- λωτόν του καταβεβρεγμένον καὶ κρυωμένον.

Χαίρων ἐπὶ τῷ δείγματι τῆς εὐφρίας τοῦ πτηνοῦ, ὅπερ ἐνεθυμείτο, χωρὶς νὰ τῷ διδάξωσιν αὐτάς, καὶ ἐπρόησε μάλιστα χ-ῆσιν αὐτῶν, τὰς ἐκφραζούσας τὴν ἀπελπισίαν τῶν πιπτόντων εἰς τὴν θάλασσαν ναυτῶν λέξεις· ὁ Cook διέταξε νὰ περιποιηθῶσιν αὐτό, ὥστε τὸ ἀκούσιον λουτρόν του νὰ μὴ ἐπιφέρῃ οὐδεμίαν θλιβεράν συνέπειαν.

Ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Ναυαρχείου παρουσίασαν τὸν ἠρώμας ἐνώπιον μεγάλης ὀμηγύρεως, ἐν ἣ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ κυρίου του προέφερε διὰ φωνῆς ὀπωσοῦν βραγχνῆς τὸ ὄνομα τῆς Mylaidy Churchill, ἣτις δεχθεῖσα τὸ πολύτιμον δῶρον, ὑπεσχέθη νὰ περιποιηθῆται καὶ νὰ ἐκπαιδεύσῃ αὐτόν.

Ἡ Mylaidy Churchill ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσίν της· καὶ ἐπὶ πολὺ ἔτι μετὰ τὸν θάνατόν της δὲν ὑπῆρχε καθ' ἅπαν τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον, οὔτε ἐν αὐτοῖς τοῖς πτηνοτροφείοις τοῦ Windsor, ψιττακὸς εὐφύεστερος καὶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένος καὶ συνεπῶς ἀγαπώμενος πλειότερον καὶ τρεφόμενος πλουσιώτερον τοῦ ψιττακοῦ τῆς νήσου τῶν ψιττακῶν.

Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἐχορήγει αὐτῷ πλουσίως γλυκίσματα. — Ἐφώναζε τόσῳ πεποιοθῶτος τὸ ζήτω ὁ Βασιλεὺς! Ἡ βασίλισσα Βικτωρία ἐπίσης προσέφερον αὐτῷ ἀφθόνως καρυκεύματα, διότι οὐδεὶς πλειότερον αὐτοῦ ἔλεγε τὸ ζήτω ἢ Βασίλισσα! Ὁ δὲ λόρδος Δήμαρχος ὅστις ἤκουσε πολλάκις αὐτοῦ ψάλλοντος ὠραιότατον τὸ God save The Queen ἐπέμενε, ὅτι ἂν δὲν ἀνῆκεν εἰς τὸ εὐγενὲς τῶν ψιττακῶν γένος τὸ πτηνὸν τοῦτο, ἠδύνατο νὰ γίνῃ εἰς τῶν σεβασμιωτέρων aldermen ἢ τῶν ἀφοσιωμένων scheriffs τῆς πόλεως.

Γ'.

Ἦρχιζε τὸ λυκαυγές, φωτίζον τὴν ὁδὸν τῆς Van- nes καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ σκελετοῦ τοῦ καταστραφέν- τος ἐκ τῶν μύδρων φρουρίου τοῦ mont-Valérien.

Ἐκ τῶν τελευταίων οἰκιῶν τοῦ χωρίου, μεταβληθέντος εἰς στρατιωτικὸν σταθμόν, εἰκοσὰς πε- ρίπου ἐπαναστατῶν ἐτοιμάζει ἐν μεγαλοπρεπεστάτῃ ἀπλάδι, ἣν ἤρπασαν ἐκ γείτονος ἐπαύλειος, σαλάταν. Παρ' αὐτὴν ἄλλα σκεύη πλείονα ἀλλ' ἀκρωτηρια- σμένα περιέχοντα σάκχαρι, ἄλας, πίππερι καὶ μεγα- λοπρεπεῖς ἀργυροῦν κοχλιάριον προέθετον κατὰ τὸν ἀριθμὸν των τόσας μαρτυρίας περὶ τοῦ πλοῦτου τῆς διαρπαγείσης ἐπαύλειος.

Ἐπὶ τοῦ τοίχου δὲ ἄνωθεν τῶν λαφύρων τούτων ἐν μεγελοπρεπεί ὀλοχρύσῳ κλωβῷ αἰχμάλωτος ὁ δύστηνος ψιττακός μας, παρίσταται μὲ ἀτακτον πτίλωμα, ἠτονισμένον ὄμμα, τρέμων ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν βλασφημιῶν καὶ τῶν κραυγῶν τῶν συνευωχουμένων, ἐν ᾧ πρὸ ὀλίγου τὰ ὠτά του ἐβόμβιζον ἐκ τοῦ συριγμοῦ τῶν σφαιρῶν. Ἐνθυμεῖται τὰς θωπείας τοῦ μεγάρου τοῦ νκυάρχου, τὴν ἐν αὐτῷ ἀφθονίαν καὶ τὰ ὄργια, τὴν *respectability* τῶν εὐγενῶν ἐπισκεπτῶν τῶν αἰθουσῶν τῆς lady Churchill καὶ κλαίει σχεδόν.

Τίς θὰ γράψῃ ποτὲ τὰς πικρὰς σκέψεις τοῦ πετρῶτου τούτου σκέπτου, ἀτενίζοντος εὐσωμον νεανίαν οἰνοπώλην, σήμερον λοχίαν, παρασκευάζοντα τὴν ἐν λόγῳ σαλάταν, ὡς πεπειραμένον εἰς τοιαῦτα ἔργα, πληροῦντα μέχρι στεφάνης τὰ ποτήρια καὶ ἄδοντα καθ' ἐκάστην στροφὴν πατριωτικοῦ ὕμνου, τοῦ ὁποῖου οἱ λοιποὶ ἐν σώματι ἐπαναλαμβάνουσι τὸν χορὸν.

Puisqu' Trochu n' dit pas son plan
Puisqu' Thiers eu ad' autres
Ra-ta-plan, plan, plan, plan.
Fair' connaitre les nôtres!

Τὰ ποτήρια κενοῦνται καὶ διαιροῦνται ἀλλεπαλλήλως πεντάκις, ὅλοι ἀντλοῦσιν ἐν τῇ ἀκενότη ἀπλάδι, λαίμαργοι ὅτε, . . .

— Goddem! ἀνακράζει ὁ ψιττακός μας, μὴ λησμονῶν τὴν ἄγγλικὴν του.

— Ἄ! τὸν ἀχρεῖον! ἀπαντᾷ ὁ λοχίας, δεικνύων αὐτὸν εἰς τοὺς συστρατιώτας, ἔξανοίγεται.

Ἔστρεπε τὸν κλωβὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ βρέξας τεμάχιον διπυρίτου ἐν τῷ οἴνῳ τὸ προσέφερε τῷ ψιττακῷ, ὅστις νῆστις ἀπὸ εἰκοσιτεσσάρων ὠρῶν, ἔσπευσε νὰ τὸ συλλάβῃ.

— Τὸν φίλον! λέγει ὁ λοχίας ἀποσύρων τὴν χεῖρα, θὰ σοὶ τὸ δώσω, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ κράξῃς μετ' ἡμῶν: Ζήτω ἡ κωμούνα!

Σχεδὸν μεμεθυσμένοι οἱ ἔθνοφύλακες ἐπικροτοῦσιν εἰς τοὺς λόγους τοῦ λοχίου, ὀρουμένου:

— Φώναξε λοιπόν, ἢ σὲ πνίγω.

Δὲν εἶχεν ἤδη τελειώσει τὸν λόγον του, ὅτε ἠκούσθη κρότος τουφεκισμῶν . . . οἱ μύδροι ἐπιπτον βροχηδὸν πάλιν ἐπὶ τοῦ χωρίου καὶ τῆς ὁδοῦ.

— Tonnerre! λέγει, ὁ λοχίας τί εἶνε τοῦτο; . . . μήπως πάλιν οἱ Βερσαλλοί; ἐγείρεται καὶ σπεύδει νὰ τοποθετήσῃ τοὺς ἀνδρας του ὅπισθεν τοῦ ὁδοφράγματος τῆς μεγάλης ὁδοῦ, ὁπόθεν ὅπισθεν τοῦ καπνοῦ διεκρίνοντο στρατιῶται τῆς γραμμῆς, διολισθαίνοντες ὅπισθεν τῶν οἰκιῶν καὶ φράττοντες τὰς ἐξόδους τῶν ὁδῶν.

Δ'.

Ὁ ψιττακὸς ἔμεινε μόνος ἐν τῷ κλωβῷ του ἐπὶ τῆς τραπέζης, γείτων κενῶν φιαλῶν καὶ πρὸ τοῦ βεβρεγμένου διπύρου.

Ἡ πείνα τὸν ἐβασάνιζε . . . Βέβαια ψιττακὸς τῆς ἡλικίας του — ἦν ἑκατοντούτης δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποβληθῇ εἰς Τανερικὴν δίαιταν ἀπεφάσισεν ὅθεν νὰ ὑπομείνῃ πᾶσαν θυσίαν ἀντὶ τεμαχίου ἄρτου.

Ἄνεμιμνήσκειτο ἔτι τῆς ἐπιβληθείσης αὐτῷ λέξεως ὡς ὄρου χορτασμοῦ. . .

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην πυκνότητος καπνὸς ἐκάλυπτε τὸ πᾶν. Ἐνεκα δὲ τούτου δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τοὺς ἐπαναστάτας φεύγοντας ἐν τῇ ὁδῷ πρὸ τῶν σφαιρῶν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ ἀξιωματικὸν τῆς γραμμῆς εἰσπηδῶντα διὰ τοῦ παραθύρου μετὰ τῶν στρατιωτῶν του. Ἐν μόνον ἔβλεπεν, τὴν πεινᾶν του ἐγνωρίζε μόνον, ὅτι ἂν συνῆναι εἰς ὅ,τι τῷ ἐπέβαλον, θὰ ἔτρωγε.

Καὶ δὴ δι' ἐξησθενημένης φωνῆς ἀνεκραξέ: Ζήτω ἡ Κωμούνα!

Χαλάζης σφαιρῶν ἠκούσθη ὀξὺς συριγμὸς καὶ ὁ δυστυχὴς ψιττακὸς ἐπιπτε θυμὰ πλάνης καὶ πείνης.

Ο ΜΥΘΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ
ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΤΕΤΡΑΠΟΔΩΝ ΖΩΩΝ

ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ
ΕΝ ΒΙΒΛΙ ΜΥΘΟΥ

«Μῦθοι εἰς ἀλληγορικὰς διηγήσεις ἔχουσι σχέσιν μὲ τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἐν κοινωνίᾳ ζώοντων ἀνθρώπων.»

Ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις, πιθανὸν πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ καὶ πρὶν διαφθάρωσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτε ὑπῆρχεν ἀνυπόκρυπτος ἀγάπη, οὐ μόνον μεταξὺ αὐτῶν ὡς λογικῶν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀλόγων ζώων, ὅτε ὡς ἄνθρωποι ἔζων ἄνευ ἔχθρας καὶ μίσους, ἐν ἄλλοις λόγοις ἦσαν ἐν πρώτοις ἄνθρωποι, ὄχι Ἰουδαῖοι, Χριστιανοί, Μωαμεθανοί, ὄχι Ἄγγλοι, Γάλλοι, Γερμανοί, Ἰταλοί, Ἕλληνες, Ἀραβίαι, Σλάβοι, Ῥώσσοι, Βουλγάροι, Ἰνδοί, Κινέζοι κλπ. Ἐνὶ λόγῳ, ὅτε ἐν Πλατωνικῇ πολιτείᾳ ἔζων, ὡς ἐπὶ Κρόνου, ὅτε καὶ τὰ ἄλογα ζῶα συνεγελάζοντο ἄνευ ἔχθρας καὶ ἦσαν ὅλα χορτοφάγα, ὡς καὶ οἱ

ἄνθρωποι δὲν ἔσφαζον τὰ ἡμερα ζῶα, οὔτε ἐθήρευον τὰ ἄγρια, ὁ λύκος δὲν ἐσπάραττε τὸ πρόβατον, τὸν ἵππον καὶ τὸν ὄνον, οὔτε ὁ σκύλος τὸν λαγόν, οὔτε ὁ γάτος τὸν ποντικόν, οὔτε ἡ ἀράχνη τὰς μύγας, οὔτε ἡ ἀλώπηξ τοὺς πετεινοὺς καὶ τὰς ὄρνιθας, ὅτε λοιπὸν ἔζων ἐν τοιαύτῃ κοινωνικῇ ἀρμονίᾳ λογικὰ τε καὶ ἄλογα, διηγοῦνται ὅτι ὁ λύκος, καὶ ἡ ἀλώπηξ καὶ ὁ ἀρσενικὸς ἵππος (ἄτι) συνεφώνησαν οἱ τρεῖς ὁμοῦ νὰ συμπεριφέρωνται εἰς τὰ δάση, τοὺς δρυμοὺς καὶ τὰς κοιλάδας ὡς ἀδελφοί. Τούτου γενομένου, ὁ μὲν ἵππος νύχαριστεῖτο τρώγων ὀλίγον χόρτον, ὁ λύκος ὅμως καὶ ἡ ἀλώπηξ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἤχρισαν νὰ ἐπιθυμῶσιν ἀλλαγὴν τροφῆς, τὸ χόρτον δὲν τοὺς ἔτρεφε κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν των, ἐζήτουν κρέατα, ποῦ νὰ εὐρωσιν ὅμως τοιαῦτα; Ὁ λύκος μᾶλλον τῆς ἀλώπεκος ἔπασχεν, ὅθεν ἐκρίθη εὐλογον νὰ ἔλθωσιν εἰς συνενόησιν τινα ἐπωφελῆ μὲν πρὸς αὐτοὺς τοὺς δύο πλὴν ἐπιβλαβῆ πρὸς τὸν ἵππον, τὸν πιστὸν αὐτῶν συνεταῖρον. Ἐπρόκειτο ὁ δυστυχὴς ἵππος νὰ γίνῃ τροφὴ ἀπίστων συναδέλφων, πῶς νὰ πράξωσιν ὅμως τοιοῦτον κακούργημα; ἰδίως εἰς συνάδελφον, ἔπρεπε νὰ εὐρωσιν εὐλογοφκῆν τινὰ τρόπον ἢ μᾶλλον αἰτίαν. Εἰς τοῦτο δὲν ὑστεροῦντο νομικῶν γνώσεων, ἰδίως ἡ ἀλώπηξ εἶχε σπουδάσει πολὺ καλλίτερα τοῦ λύκου τὸ ἀσιατικὸν καὶ εὐρωπαϊκὸν δίκαιον συνελθόντων λοιπὸν τῶν τριῶν κατὰ τὸ φαινόμενον συνεταίρων, ἔλαβεν ὁ εἰς τὴν πρωτοβουλίαν, ὁ μᾶλλον πάσχων ἐκ τῆς πείνης, ὁ λύκος, ἐπρότεινε λοιπὸν τὸ ἐξῆς σωτήριον μέτρον δικαιολογήσας αὐτὸ ρητορικώτατα: Συνάδελφέ μου ἵππε! καὶ συνάδελφέ μου ἀλώπηξ! μετὰ μεγίστης σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀνάγκης παρουσιάζομαι ἄγγελος λυπηρᾶς προτάσεως, γνωρίζετε συνάδελφοί μου! ὅτι δύο εἰδῶν ἀνάγκαι παρουσιάζονται ἢ μᾶλλον ὑπάρχουν μεταξὺ ὄλων τῶν ἐμψύχων ὄντων, ἀπόλυτοι καὶ σχετικαὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν, ἀπόλυτοι εἰσὶν αἱ ἀφορῶσαι τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς αὐτῶν, σχετικαὶ δὲ, αἱ βλάπτουσαι μὲν αὐτὴν, πλὴν ὄχι καταστρεπτικῶς, ἡμεῖς δὲ δυστυχῶς εὐρισκόμεθα ὑπὸ τὸ κράτος τῶν πρώτων, τῶν ἀπολύτων πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἐὰν ἐξακολουθήσωμεν καὶ εἰς τὸ μέλλον τὴν τορινὴν μας πλάνην τρώγοντες χόρτον, καὶ τοῦτον ξηρόν, ἔνεκα ἀνομβρίας, ἀποθνήσκωμεν ἐκ τῆς πείνης οἱ τρεῖς, πιθανὸν σὺ ἵππε, νὰ ἐπιζήσης μικρόν τι μετὰ τὸν ἰδικὸν μας θάνατον κύταξε τὰς πλευράς σου, τὴν γαστέρα σου, τοὺς μηρούς σου καὶ τοὺς πόδας σου, κατὰ πόσον συνεστάλησαν ἐκ τῆς ξηροφαγίας, δύο λοιπὸν κακῶν προκειμένων

τὸ μὴ χεῖρον βέλτιστον, εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη εἰς ἐξ ἡμῶν τῶν τριῶν νὰ γείνη τροφὴ τῶν δύο, διὰ νὰ γείνη ὅμως τοιαύτη θυσίᾳ μετ' ἀμερολήπτου κρίσεως πρέπει νὰ ἐξετασθῶμεν τίς τῶν τριῶν ἡμῶν κατάγεται ἐξ ἀρχαιοτέρων προγόνων, ὁ καταγόμενος ἐκ νεωτέρων καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἀποδείξῃ τοὺς προγόνους του θεωρηθῆσεται νόθος, ἐπομένως θὰ γείνη τροφὴ πρὸς σωτηρίαν τῶν ἄλλων. Ἡ ἰδική μου λοιπὸν καταγωγὴ, λέγει ὁ λύκος, ὡς αὐτοχειροτόνητος πρόεδρος δικαστηρίου, εἶναι ἀρχαιοτάτη, ὁ προπάτωρ μου καὶ ἡ προμήτωρ μου ἦσαν ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, καὶ ὁ πρωτοπλασθεὶς Ἀδάμ ἔδωκε τὸ περικλεῆς καὶ μέχρι τοῦδε διατηρούμενον ὄνομα Λύκος, διότι συνήθως πρὸς τὰ ἐξημερώματα ἐξήρχετο εἰς ζήτησιν τροφῆς, τὸ ὁποῖον ἐν μέρει διέτθρουν καὶ οἱ ἀπόγονοι ἐκείνου αὐτοὶ εἶναι οἱ ἔνδοξοί μου προπάτορες δειξὼν λοιπὸν καὶ σὺ συνάδελφέ μου! τοὺς ἰδικούς σου. Ἡ ἀλώπηξ, ὀλίγον συλλογισθεῖσα, εἶπεν ὅτι: ἐκ τῆς μακαριτίδος μητρὸς μου ἔμαθον ὅτι οἱ προπάτορες τοῦ γένους μου εἶχον τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ Κιβωτῷ τοῦ Νῶε, τοῦ δευτέρου γενάρχου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ παύσαντος τοῦ Κατακλισμοῦ, πρῶτος ἐξῆλθεν εἰς τὴν γῆν. Ὑπάγει καλῶς, εἶπεν ὁ αὐτοχειροτόνητος πρόεδρος, στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν ἵππον λέγει, δειξὼν καὶ σὺ ὑπερήφανε τὸν προπάτορά σου, ἵνα γνωρίσωμεν τίς γενήσεται τροφὴ τῶν δύο. Ὁ δυστυχὴς ἵππος ἐννοήσας τὴν προσυστηθεῖσαν κατὰ τῆς ζωῆς του παγίδα, ἀπήντησε θαρραλέως προσέχων περὶ αὐτόν, ἀδελφοί μου συνεταῖροι! πιθανὸν οἱ προπάτορές μου νὰ ἦναι ἀρχαιότεροι τῶν ὑμετέρων, δυστυχῶς ὅμως δὲν δύναμαι νὰ ἀποδείξω, ὡς ἐπράξατε ὑμεῖς οἱ λαβόντες τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ σπουδαιοτάτου ζητήματος, ἐν μόνον γνωρίζω, καὶ τοῦτο εἶναι ἀληθέστατον ὅτι, ὅτε πρό τινων ἐτῶν πλούσιός τις ἐν τινι μεγαλοπόλει χαριέντως μὲ ἵππευσεν, οὗτος μὲ εἶπεν, ἂν τυχὸν λάβω ὑποχρέωσιν νὰ δείξω τὴν καταγωγὴν μου, οἱ ζητοῦντες τοῦτο, ἐὰν ἦναι δίκαιοι καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ λάβωσι βεβαίαν πληροφορίαν περὶ αὐτῆς, ἂς ἴδωσιν ἰδίους ὀφθαλμοῖς τὰ πέταλα τῶν ὀπισθίων μου ποδῶν διότι αὐτοῦ ὑπάρχουν ἐν προτοτύπῳ γλώσση οἱ προπάτορές μου γεγραμμένοι, ὥστε ἀδελφοί μου, ἐὰν ἦσθε ἀληθῶς δίκαιοι κριταί, πρὶν ἢ γείνω τροφὴ ὑμῶν ἀδικαιολόγητος, παρτηρήσατε ἀφόδως τὸ πέταλόν μου καὶ ἂν ἡ καταγωγὴ μου ἦναι νεωτέρα τῆς ὑμετέρας καὶ κατὰ μίαν μόνον ἡμέραν ὑποπίπτω ἀγογγύστως εἰς τὴν ἀπόφασίν σας καὶ πρὸς ἀσφάλειαν ἀφήνω παραγγε-

λίαν καὶ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς μου νὰ μὴ ζητήσωσιν οὐδέποτε ἱκανοποίησιν, ἢ ἀλώπηξ καὶ ὁ λύκος βλέποντες τὸ θάρρος τοῦ ἵππου, ἀπήντησαν ὅτι δὲν γνωρίζουν γράμματα· τότε ὁ ἵππος ἐγκαρδιωθείς ἐπὶ τῇ ἀμαθείᾳ αὐτῶν δις καὶ τρίς λικτήσας ἔφυγε δρομώως, χρεμετίζων δὲ ἀφόβως τοῖς εἶπεν: ὑπάγετε νὰ φέρετε γραμματικὸν καὶ ἐπανέρχομαι. Ὁ λύκος καὶ ἡ ἀλώπηξ, μολονότι ἠδύνατο νὰ καταδιώξωσι καὶ συλλάβωσι τὸν φυγάδα, μόνον τοῦτο ἐφοβήθησαν τὰ εἰς τὰ δάση, τοὺς δρόμους καὶ τὰς κοιλάδας ἐμφωλεύοντα ζῶα, οἷον τὰς ἄρκτους, τοὺς λέοντας, τὰς ἐλάφους, πιθανὸν καὶ τοὺς θῶας (τσακάλια), τοὺς κάστορας καὶ λοιπὰ μικροτέρου λόγου ἄξια· διότι ἐξ ὅλων αὐτῶν ἤθελεν ἐγερθῆ μέγιστος θόρυβος, ὅστις ἠδύνατο νὰ διαδοθῆ καθ' ὅλα τὰ ὑπὸ μικρῶν τε καὶ μεγάλων τετραπόδων καταπατούμενα μέρη καὶ νὰ φέρῃ εἰς προφανῆ κίνδυνον τοὺς ἀδίκους καὶ ἀπίστους συνεταίρους τοῦ ἵππου, δὲν ἠμέλησαν ὁμῶς νὰ ἐξασφαλίσωσιν ἄλλως πῶς τὴν λείαν των, διότι περιέφεραν τὸ εὐρύχωρον δάσος, ἔνθα διατρίβη ὁ Ἀναστάτης, ἵνα μὴ διαφύγῃ, παρέλαβε δὲ ὡς συνεταίρους τῆς λείας των τὸν Κάστορα καὶ τὴν Τίγριν. Οὕτω λοιπὸν ὁ διαφυγὼν τὸν κίνδυνον Ἀναστάτης ἐπιτηρεῖται νὰ γείνη τροφὴ τεσσάρων ἀπίστων φίλων· τὸ μέλλον ἄδηλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Ἡ ἀνθρωπότης, τραγικοκομψοῦς πρωτότυπος εἰς πράξεις τρεῖς ὑπὸ Ἀντωνίου Κ. Μάνεση, οἰκονομικοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ. Ἐν Κυρκύρα· 8^{ον} σελ. ζ' καὶ 71.

— Ἐπικήδειος εἰς Δέσποιναν Αὔθεντοπούλου ὑπὸ Ι. Ξενιάδου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 8^{ον} σελ. 7.

— Κανονισμὸς καὶ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τοῦ ἀστυκοῦ παιδαγωγείου τοῦ διευθυνομένου ὑπὸ Σπυριδωνος Μωραΐτου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ παιδαγωγικῆς. 16^{ον} σελ. 29.

— Περὶ τοῦ διστίχου τοῦ ἥρωος Ἀθανασίου Διάκου. Καλλολογικὴ διατριβὴ Σταματίου Δ. Βάλθη, διδάκτορος τῆς νομικῆς ἀποσπασθεῖσα ἐκ τοῦ 1^{ου} τόμου τοῦ Ἀθηναίου. 8^{ον} σελ. 27.

— Ἡ μάρτυς Αἰκατερίνη καὶ ὁ ζηλότυπος σύζυγός της, ὄραμα πρωτότυπον, φανταστικοτραγικόν, λίαν διδακτικόν, εἰς πράξεις πέντε, ὑπὸ Ἀνδρέου Σ. Δὲ Κάστρο, Κερκυραίου. Ἐν Σμύρῃ. 16ον.

ΕΝ Τῷ ΓΡΑΦΕΙῷ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ

ΕΝΘΑ ΚΑΙ ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

33 — ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ — 33

ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΛΟΥΝΤΑΙ

ΤΑ ΕΣΗΣ ΒΙΒΛΙΑ

- 1) Ὁ Α' τόμος τῆς Πολιτικῆς καὶ Φιλολογικῆς Ἐπιθεωρήσεως ἐκ σελίδων 416..... N. Δρ. 6.
- 2) Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑ Δ. Φ. ὑφηγητοῦ τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῇ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ: Ἡ Ἀθηνᾶ ἢ παρὰ τὸ Βυρβάκειον εὐρεθεῖσα ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν τοῦ Παρθενῶνος..... N. Δρ. 4.
- 3) ΚΩΝΣΤ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ γραμματέως Α'. τάξεως παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ τῆς Δικαιοσύνης: Γνωμοδοτήσεις τῆς εἰσαγγελίας τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων..... N. Δρ. 5.
- 4) Γ. Χ. ΒΑΦΑ: Μελέτη ἐπὶ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων Λουτρακίου..... N. Δρ. 2.
- 5) » Περὶ τῆς διφθερίτιδος ἐν Ἀθῆναις· ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐταιρίᾳ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 7 Μαρτίου 1880... N. Δρ. 1.50.
- 6) » Περὶ τῆς παραλύσεως τοῦ προσωπικοῦ νεύρου..... N. Δρ. 2.
- 7) Α. ΣΟΥΤΣΟΥ: Σάτυραι· ἔκδοσις νεωτάτη..... N. Δρ. 1.
- 8) Δ. Γ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ: Μῦθοι καὶ διάλογοι πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνήθων..... N. Δρ. 1.
- 9) » Ἡ φωνὴ τῆς καρδίας μου, λυρική συλλογὴ βραβευθεῖσα εἰς τὸν Βουτσινάτον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1873..... N. Δρ. 1.
- 10) Α. Ν. ΣΤΟΥΠΗ: δικηγόρου καὶ ὑφηγητοῦ: Πλάναι Συνταγματικαὶ, ἀπόσπασμα ἀνεκδότου πραγματείας περὶ τοῦ καθ' ἑλίου δημοσίου δικαίου..... N. Δρ. 1.
- 11) ΕΔΜΟΝΔ ΑΒΟΥΤ: Ἡ κενόδοξος γυνὴ καὶ ἄλλα διάφορα μετάφρασις ***..... N. Δρ. 2,50.
- 12) ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ ροδοδάκτυλος ἠώς, σύγγραμμα οἰκογενειακόν..... N. Δρ. 4.
- 13) ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΣΜΙΑ: Ὁ Τιμόθεος καὶ ὁ Φελήμων, ἱστορία διδύμων χριστιανῶν, ἠθικὸν διήγημα πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ..... N. Δρ. 1.
- 14) ΑΛΒΕΡΤΟΥ ΔΥΜΟΝ: Οἱ Βούλγαροι· ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ..... N. Δρ. 1.
- 15) Σ. Ε. ΣΤΕΦΑΝΟΥ: Πολιτικὴ τῶν Γερμανικῶν κρατῶν ἐν Ἀνατολῇ..... N. Δρ. 1.
- 16) ΑΝΔΡΕΟΥ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ: Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἐν Ἀθῆναις σχολῆς Καραμάνου τὴν 6 Φεβρουαρίου 1881 κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Δεσμοῦ..... N. Δρ. 1.